

DOLENJSKI LIST

GLASLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtak — Posamezna številka 15 din — LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje — TEKOTI RACUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 50 (508)

Leto X.

NOVO MESTO, 17. DECEMBRA 1959

UREJUJE uredniški odbor — UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva: 17 — Nenaročeni rokopisi in fotografije ne vračamo — Tisk: »Dolo« v Ljubljani

0

Ob rojstnem dnevu naše ljudske armade

Minilo je 18 let življenja in bojov naše armade. Vsa ta leta so bila polna vsestranskega dela za vojno-strokovno, ideološko-politično in organizacijsko izpopolnjevanje enot in pripadnikov naše slavne ljudske armade. Ti boji so se v tem času porajali in manifestirali na razne načine. Prvo obdobje obstoja in razvoja — od leta 1941 do 1945. leta — je obdobje krvavih in nadčloveških borb za razbijanje in uničenje sovražnika našega ljudstva. Naša Komunistična partija s tovarišem Titom na čelu je od vsega začetka, zavedajoč se zanesljive zmage v ljudski revoluciji na ta način, da zgradi in razvije močne oborožene sile, posvečala temu še posebno skrb. Uničenje sovražnika in osvoboditev naše razrušene domovine je bila težka in zelo odgovorna naloga, ki smo jo s skupnimi močmi nadvse uspešno opravili. Da smo dosegli to veliko zmago, je bilo potrebno marsikaj storiti in žrtvovati. Mnogi naši tovariši in tovaršice so v tem času žrtvovali svoja mlada življenja. Za vse, kar so storili in se pri tem žrtvovali, smo jim nadvse hvaležni, a prav tako jim bodo hvaležni tudi naši bodoči rodovi. Vse te naše žrtve bodo ostale svetel lik in primer, kako se je treba borovati in, če je potrebno, tudi umreti za svobodo svojega ljudstva.

Po osvoboditvi so naše oborožene sile in njeni pripadniki dobili drugo, prav tako težko in nič manj odgovorno nalogo: zgraditi močno in sodobno armado, ki bo sposobna zaščititi izgradnjo naše socialistične družbene skupnosti. To nalogo so pred njene pripadnike postavili naši narodi in njihovo vrhovno vodstvo. Vsestransko in po skrbno pripravljenih načrtih se je začela splošna dejavnost za uvajanje in proučevanje nove vojne tehnike. Razen tega so se naše enote morale kar hitro navaditi na življenje v vojašnicah. Prihajali so v naše vrste iz leta v leto novi tovariši, ki so se in se še danes učijo, kako se je treba boriti in ljubiti svoje ljudstvo in domovino. Mnogi izmed njih so prihajali iz njiv in tovarn, nepismeni, a vendar so se v kratkem času razen drugega tudi to naučili. Ko so se vračali na svoje domove, niso bili nič več nezkušen in neuki v življenju kot poprej. Pri delu in učenju vse naše pripadnike vodi ena edina misel: naučiti svojega tovaršice, da zavešča in visoko disciplinirano izpolnjuje vse svoje naloge, zavedajoč se, da s tem, ko izpolnjuje naloge svojega starešine, izpolnjuje hkrati naloge svojega ljudstva. Vse to se lahko izvaja samo takrat, če smo tudi politično prepričani, da je le tako prav in da je to vse potrebno in v prid našim vseh.

Letos ima praznik Jugoslovanske ljudske armade še poseben pomen. 40. obletnica KPJ oziroma ZKJ in SKOJ je še bolj izpopolnila delovne in strokovne programe dela v vseh enotah naših oboroženih sil. Ti programi so se ne samo kvantitativno, pač pa kvalitativno izboljšali tako na ideološko-političnem kot kulturno-prosvetnem področju. Se prav posebno velik korak je storjen na vojni-strokovnem izpopolnjevanju svojih vrst. Pred pripadnike naše armade se vsak dan postavljajo nove, bolj in bolj natančne in za-

pletene naloge. Uvajanje novih, sodobnih tehničnih izumov, kakor so atomska ali hidrogenska bomba, balistični izstrelki, razne vrste raket, biološka sredstva in elektronske naprave, terjajo od starejšinskega in vojaškega sestava, da vsestransko sledi in proučuje, kako se praktično uporabljajo ti novi izumi v vojne namene, kakšna je možnost za zaščito svojih enot in ostalega prebivalstva v primeru nove vojne katastrofe. To je težka in odgovorna naloga, ki jo uspešno rešuje s skupnimi napori celotni sestav naše armade.

Vsako politično in gospodarsko akcijo ali ukrep skrbno prouči sleherni, ki živi in dela v tem velikem delavnem in enotnem kolektivu. Pri mnogih velikih novih objektih, ki jih je v socialistični izgradnji zgradila Ljudska mladina naše dežele, ima velik delež tudi naša armada. Zeleniške proge, avtomobilska cesta in še več drugih pomembnih objektov za naše gospodarstvo so skupno delo prav zares vse mladine Jugoslavije, saj tudi naša armada vedno tvori ravno mladi ljudje. Teh akcij smo se udeležili tako z ljudmi kakor tudi s stroji. Razen tega se naše enote množično, vsaka po svojih močeh in potrebah, udeležujejo v raznih lokalnih akcijah, kakor so postavljanje spomenikov padlim borec NOV, urejanje parkov in športnih objektov, ki služijo razvijanju telesne kulture naše mlade generacije. Prav letos je bilo zelo veliko storjenega pri pospravljanju poljskih pridelkov in je s tem naša pomoč gospodarstvu zelo velikega pomena tako v materialnem kakor tudi v moralnem pogledu.

Sedmi kongres ZKJ je postavil nove smernice za nadaljnje delo in razvoj naših oboroženih sil. S tem, da je kongres posvetil toliko pozornosti naši armadi, je očito, kako skrb ZKJ tudi danes za obrambo socialistične neodvisnosti, kakor je skrbela takrat, ko so se porajale njene prve enote v teku NOB. Še mnogi neurejeni mednarodni odnosi zahtevajo, da je tudi obrambna moč naše socialistične neodvisnosti takšna, da lahko kljubuje vsakemu, ki bi ogrožal našo svobodo. To, da se vsestransko pripravljamo, ko se vestno in intenzivno učimo, ne pomeni, da hočemo kogar koli ogroziti. Nikakor ne. S tem izpolnjujemo samo naloge svojega ljudstva. ZKJ in naloge, ki jih postavlja pred nas naš veliki učitelj in voditelj tovariš Tito.

V programu ZKJ, ki je bil sprejet na sedmem kongresu, je napisano tudi tole: »Nadaljnja krepitev vseh faktorjev, ki zahtevajo borbena pripravljenost in njen socialistični značaj, predvsem njeno neločljivo povezanost z interesi in življenjem ljudstva, je pomemben pogoj za nadaljnjo krepitev Jugoslovanske ljudske armade.«

Ta postavka jasno govori, kakšna mora biti tudi v bodoče naša armada, da bi ostala v službi svojega naroda in tako bila v resnici zanesljiv čuvár neodvisnosti in suverenosti socialistične Jugoslavije.

VID JERIC
podpolkovnik JLA

Ob letošnji žetvi pšenice in obiranju koruze je na tisoče pripadnikov Jugoslovanske ljudske armade pomagalo kmetom, državnim in zadrugnim posevkom, da so pravočasno pospravili izredno bogato letino. Kakor vedno, tako je tudi tu naša ljudska armada pomagala svojemu ljudstvu

Pred novoletno jelko

Leto se nagiba h koncu in že živimo v pričakovanju Dedka Mraza in praznovanja novoletne jelke. Začeli smo pripravljati darila, organizirati prireditve, da bo naši mladini ob njenem prazniku kar najbolj prijetno. Mladi rod ga pričakuje z velikim veseljem in mnogimi upi, zato mu pripravimo v šolah in drugod res najlepše in najboljše.

Novoletno jelko praznujemo že nekaj let in pridobili smo si za organizacijo že dragocene izkušnje. Doslej so skrbele za ta praznik razne organizacije in ustanove, premalo pozornosti so mu pa posvečali v družinah. Vse premalo je združeval starše in otroke, sorodnike in prijatelje v toplem družinskem krogu. Če bomo odrasli silvestrovali v raznih

lokalih in dvorah, posvetimo večer ali popoldne dan prej tudi svojim otrokom, čeprav jih bo Dedek Mraz obiskal tudi izven doma. Pogrnjena miza pod domačo novoletno jelko, topla soba ali kuhinja, praznične obleke, okrašena jelka, prisotnost očeta in matere, ki se jima ta večer tikamo, ne muči, skrivnostni obisk Dedka Mraza in njegova, čeprav skromna darila, bodo v otroških srcih vzbudila nepopisno veselje. Za tak, samo njihov večer, bodo hvaležni in srečni; laže in bolj bodo tudi sledili vsem vzgojnim priporočilom.

Obračamo se tudi na delovne kolektive, sindikalne podružnice, delavske svete in upravne odbore, zadruge, društva, šole, ustanove in vse prijatelje otrok, da po svojih močeh prispevajo k praznovanju in z izkušnjami pomagajo bogatiti ta otroški praznik.

Pomagajmo mladini pri pripravi daril za kulturne programe in ureditve prostorov! Razvijmo jim pri tem delu ustvarjalnost, domišljijo in iznajdlivost! Poskrbimo, da bodo na teh prireditvah sodelovali tudi naše najboljše kulturno-umetniške skupine! Zavzemajmo se za kolektivna darila! Vsi darovalci in organizatorji obdarovanja naj se zavedajo, da bodo kolektivna darila še bolj spodbudila otroke in mladino za delo v kroških, klubih,

sekcijah, podmladih, združenjih in vseh organizacijah, ki otroke in mladino vključujejo! Z vsakoletnimi kolektivnimi darili se bodo znatno povečale zbirke šolskih učil in pripomočkov, šolskih knjižnic in rekvizitov za uspešno razvijanje splošnih dejavnosti v šolskih združenjih. Koristno se lahko povečajo naloge šolskih in mlečnih kuhinj. Posamično obdarovanje prepustimo otrokom, sorodnikom in prijateljem, da tako pomagamo razvijati novoletno jelko tudi kot družinski praznik!

Ne smemo pozabiti otrok, ki so v bolnišnicah in domovih, tudi tem naj velja naša skrb!

Pridružujemo se klicu Društva prijateljev mladine Slovenije in prosimo, da pripravljani odbori posvete vso skrb tudi znanjem videzu mesta in vasi, ki naj bodo primerno okrašene in razsvetljene. Trgovine in ostali obrtniki naj bodo založeni v dovoljni meri z vsem, kar želijo kupiti starši in darovalci kolektivnih daril!

Vsem mladim ljudem in vsem tistim, ki bodo veselje pripravljali, želimo mnogo uspehov in nešteto prijetnih trenutkov pod novoletnimi jelkami!

SOCIALISTIČNA ZVEZA IN PRIJATELJI MLADINE

Rekordna proizvodnja papirja

Kolektiv tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj v Vidmu-Krškem je nazvalc letnemu remontu dosegel v oktobru zelo zadovoljivo blagovno proizvodnjo. Ta mesec so v tovarni izdelali 4411 ton izdelkov, vrednih 480 milijonov dinarjev. Posebno so se postavili papirničarji, saj so v oktobru izdelali kar 2980 ton papirja, kar je največja mesečna proizvodnja, odkar je papirni stroj leta 1955 stekel. Proizvodnja na uro se je na papirnem stroju povečala že na 4223 kg.

V tovarni so zadnje mesece močno zmanjšali število nadur, saj so jih znali od povprečno 11 tisoč na 4200 ur na mesec. Nov način kolektivnega nagradovanja zelo ugodno vpliva na večjo proizvodnjo, na boljši poslovni uspeh podjetja in na medsebojne odnose.

M.

Prebivalcem občin Brežice, Senovo, Sevnica in Videm-Krško!

Vse člane Socialistične zveze in druge državljane, ki so danes dobili na vpogled DOLENJSKI LIST in nanj še niso naročeni, vabimo v vrste rednih naročnikov in bralcev okrajnega glasila SZDL. Vsi pismonošci v Spod. Posavju imajo naše naročilnice in zbirajo nove naročnike. Pridružit se tudi v sedanjim 13.900 naročnikom Dolenjskega lista, ki vas bo vsak teden seznanjal z najnovejšimi dogodki, novicami, uspehi in problemi socialistične graditve v novomeškem okraju.

Uredništvo in uprava DOLENJSKEGA LISTA

Požar v Črnomlju

V torek zjutraj, okoli 2. ure, je izbruhnil ogenj v novem črnomljskem gradu, kjer ima svoje prostore občinski ljudski odbor. Ogenj je zajel ves južni del ostrešja. Črnomljskim in okoliciškim gasilcem je uspelo ogenj dokaj hitro lokalizirati in zadušiti. Požrtvovalnim prebivalcem in pripadnikom JLA je zahvala, da je bila vsa oprema s celotnim arhivom pravočasno rešena.

V času, ko smo prejeli telefonsko obvestilo, vzroke požara še raziskujejo. Prve ocene kažejo, da bo škoda približno 12 milijonov dinarjev. Ostrešje na gradu bodo verjetno obnovili že do konca tedna. P. B.

Skrb za kadre

21 strokovnih šol v okraju, ki nam dajejo neprepotne kadre, dobesečno životari. Letos spomladaj je bila sprejemna uredba o delitvi sklada za kadre. Gospodarski organizacije je po novi delitvi ostalo 40 odstotkov tega sklada, torej največji del, za njihovo uporabo. Delež okraja se je na ta račun zmanjšal za 20 odstotkov. Ker je bil proračun okrajnega sklada za kadre izdelan pred to spremembo, je v proračunu nastal primanjkljaj skoraj 14 milijonov dinarjev. Vsa razpoložljiva sredstva so bila zato usmerjena v gradnjo vaješke šole v Novem mestu. Kljub pomoči republike (34 milijonov) znaša primanjkljaj konec leta še vedno 20 milijonov dinarjev. Vaješka šola je stala 82 milijonov, 16 milijonov in pol pa je bilo porabljenih za odkup zemljišč, pripravo načrtov, pomoč strokovnemu šolstvu in za dotacijo Zavodu za izobraževanje odraslih.

Slika za leto 1960 je še bolj optimistična. Po planu potrebuje okrajni sklad za kadre 181 milijonov, ustvarjenih bo pa le 11 milijonov. Preostalih 153

Pomoč SZDL vasi

Naš razvoj terja hitrejšo uveljavljanje socialističnih načel tudi v kmetijstvu

Pretekli teden je bilo v Ljubljani izredno pomembno posvetovanje o socialistični politiki na vasi, ki ga je sklicalo predsedstvo Glavnega odbora SZDL Slovenije. Dnevni tisk je o poteku posvetovanja, poročilih, razpravah in sklepih obsežno poročal. Iz obširnega gradiva, s katerim morajo osnovne organizacije SZDL seznaniti vse delovne kmete, delovne kolektive družbenih posestev in zadrug

ter celoten aktiv Socialistične zveze, smo dobili dovolj podatkov za nadaljnje delo naše organizacije.

Popolnoma odveč bi bilo spraševanje: kaj delati? Sklepi dvodnevne posvetovanja v Ljubljani jasno govorijo, da je treba za hitrejši napredek in za uveljavljanje socialistične politike na vasi posvetiti vse naše moči, vso našo odgovornost in vso skrb zavestnih sil. Vsakdanja praksa nam potrjuje, da dosežani razvoj proizvodnih sil našega družbeno-političnega in gospodarskega sistema ne samo omogoča, temveč terja hitrejšo in doslednejšo uveljavljanje socialističnih načel tudi za preobrazbo kmetijstva. Prav organizacije SZDL morajo kot osnovni nosilci uresničevanja naše nove družbene stvarnosti razviti na tem področju najširšo aktivnost. Iz posvetovanja in njegovih sklepov je popolnoma razvidno, da moramo politično delo na vasi poglobiti, saj lahko prav to mobilizira vse naše ljudi za uresničevanje zdaj dobro znanih nalog.

Pomembno pomoč morajo organizacije Socialistične zveze nuditi zlasti ljudskim odborom in njihovim organom. Od njih je namreč močno odvisno nadaljnje usposabljanje kmetijskih zadrug in družbenih posestev. Ljudski odbori morajo kot nosilci oblasti čimprej usposobiti svoje organe in sebe za uveljavljanje socialistične politike na vasi. Prav tako naj se poveča pri razvijanju socialistične zavesti podeželskega prebivalstva delež kulturno-prosvetnih društev, organizacij, ljudske tehnike, strokovnih društev, ljudskih univerz itd. Zda je čas, da temeljito preštudiramo vse gradivo IX. plenuma SZDL, posebno pa še referat tovarša Kardelja, Akti-

visti SZDL, zadrugni in strokovni delavci bodo tako dobili zaželeno ideološko razgledanost, s čimer bodo lažje reševali zamotana vprašanja pri graditvi socializma na našem podeželju. S prepričljivimi dokazi bodo lahko vse bolj navajali delovnega kmeta k aktivnemu političnemu uveljavljanju, da bo tudi v prihodnje prispeval glavni delež k socialistični preobrazbi vasi in h graditvi socialistične družbe.

Posvetovanje in razprava sta odmerila nadaljnemu razvoju

Krmelj: 106 tisoč ton premoga

106 tisoč ton premoga so nakopali rudarji rudnika Krmelj letos do 3. decembra in izpolnili letni plan. Se poseben uspeh predstavlja ta številka zato, ker je to doslej največja proizvodnja v 150 letih obstoja krmeljskega rudnika. Rudarjem v Krmelju čestitamo! Kot pravijo, bodo do konca leta nakopali namesto planiranih 106.000 ton, kar 114 tisoč ton premoga in preslegli letni plan za nekaj več kot 7 odstotkov. Za 14 odstotkov so povečali tudi storilnost dela. Planirani učinek je bil 1 tona premoga na moža, vsak rudar pa ga je izkopal 1 ton 140 kg na dan.

Vreme

za čas od 17. decembra, do 27. decembra.

Manjše padavine so možne, predvsem okrog 17. in 22. decembra. Drugače bo v glavnem suho vreme, s pogosto meglo v nižinah, ponekod a v krajih z meglo tudi podnevi, povečini s nekaj stopinj pod ničlo. Sicer mlo vreme.

Dr. V. M.

KANIZARICA PRIZADETIM TRŽICANOM

Zaradi zemeljskega plazua je ostalo v Tržicu precej ljudi brez strehe. Evakuirancem bo treba precej pomoči: predno bi njihovo življenje spet redno steklo. Ustanovljen je poseben odbor za pomoč. Rudarji iz Kanizarice so poslali evakuirancem vagon premoga.

Ocenjevanje stanovanj

Ocenjevanje stanovanj je te dni v našem okraju v polnem teku. Po dosedanjih podatkih bodo morali oceniti 6557 nameniških stanovanj in 3118 lastniških. Ze prvi dan so ocenili okoli 800 stanovanj, do torka pa po nepopolnih podatkih že okoli 2000. Največ so

doslej naredili v občinah Brežice, Videm-Krško in Senovo, medtem ko so v Sevnici pričeli ocenjevati šele v torek. Prav bi bilo, da bi občine redno pošiljale poročila o popisovanju, kar doslej niso.

PRIHODNJA ŠTEVILKA

Dolenjskega lista bo izšla kot novoletna številka v torek, 29. decembra. Zaradi priprave te razširjene številke in zaradi tehničnih razmer v tiskarni naš tednik v četrtek, 24. decembra, ne bo izšel. Stenski kolektar za leto 1960 bomo razposlali esem našim naročnikom z novoletno številko.

O bodočem gasilskem domu v Novem mestu

V petek, 11. decembra je bila v Novem mestu seja sveta za novostanje OLO. Razen članov sveta se je seje udeležil tudi predsednik Oblo Novo mesto Maks Vale in predstavniki Okrajne gasilske zveze. Med drugim so razpravljali tudi o gradnji gasilskega doma, predlogu predloga o poklicnem gasilskem domu.

Nov okrajni gasilski dom, ki bo stal predvsem na sedanjem novomeškem sejmišču ob Lotenski cesti, naj bi imel garaže, pomožne oziroma servisne delavnice, pisarne, prostore za reševalno službo, civilno zaščito in ostale službe ter spalnice in jedilnico za dežurne gasilce. V razpravi je bilo poudarjeno, naj bi v servisni delavnici delali mehaniki — člani poklicne gasilske enote, ki bi bili v primeru alarma takoj na mestu in pripravljali za odhod na kraj požara. Ta delavnica bi tudi popravljala avtomobile, brigala-

ne in druge stroje za vse gasilske enote v okraju. Razpravljali so se o možnosti, da bi organizirali posebne krojaške in čevljarke delavnice, kjer bi delali tudi krojači oziroma čevljarji-gasilci prvenstveno za gasilce iz vsega okraja, lahko pa tudi za prebivalstvo. Sklenili so se, da bodo začeli za gradnjo doma zbirati prostovoljne prispevke gospodarskih organizacij in privatnikov.

Osnutek načrta za novi gasil-

ski dom je napravljen, treba je izdelati še načrte in jih predložiti revizijski komisiji. Investitor bo občinski ljudski odbor Novo mesto, gradnja bo pa stala okoli 100 milijonov dinarjev. Za uresničitev tega načrta bo skrbela tudi na seji izvoljena operativna komisija, v kateri so zastopniki Okrajne gasilske zveze, Tajništva za novostanje, gradbeniki; komisiji bo pri delu pomagala še Republiška gasilska zveza.

Posvet sindikata zdravstvenih delavcev

V soboto je bilo v dvorani socialnega zavarovanja v Novem mestu posvetovanje sindikata zdravstvenih delavcev, katerega je pripravil Okrajni sindikalni svet Novo mesto. Razpravljali so o vlogi in nalogah sindikata zdravstvenih delavcev

v zdravstvenih ustanovah. Pri tem je bila poudarjena potreba po tesnejšem sodelovanju med sindikati in upravnimi odbori zdravstvenih ustanov. Marsikje kolektiv nima vploga v delo upravnega odbora, zato so predlagali, da bi se sindikat sestel pred sejo upravnega odbora, tako da bi imel pravni odbor na svoji seji, kadar bi razpravljali o važnih vprašanjih, če veda za stališče sindikata do tega ali onega vprašanja.

Dalje so menili, da bi bilo treba tudi v zdravstvenih ustanovah izvoliti disciplinske komisije, ki bi obravnavale manjše prekrške, ki se tu in tam dogajajo. Prav tako bi bilo treba izboljšati tudi sistem ocenjevanja zdravstvenih delavcev. Govorili so že v strokovnem in ideološkem izobraževanju zdravstvenih delavcev ter o občutnem pomanjkanju dentistov, zdravnikov in medicinskih sester. Glavni vzrok za pomanjkanje tega kadra je pomanjkanje starostnikov.

Nesreča iraškega diplomata

8. decembra ob 15. uri so pripeljali v novomeško bolnišnico iraškega diplomatskega uslužbenca G. Moussa Legatoleslamija, ki se je približno uro in pol pred tem ponesrečil na avtomobilski cesti pri Ivančini gorici. Reševalci so ga našli ob cesti, kamor je padel, ko se je avtomobil nekajkrat prevrnil. Nezvestnega so pripeljali v bolnišnico.

Naslednji dan je obiskal ponesrečenca predsednik Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto tov. Niko Belopavlovič. Ob tej priložnosti smo zvedeli od primarja dr. Bajca, da je dobil ponesrečenec hujše poškodbe lobanje in poškodbe možgan, kar se izraža v ohromelosti leve roke in noge. Noga je še boljša, kako bo pa z roko, se še ne ve. Najkritičnejše stanje ponesrečenca je bilo 8. decembra ob 19.30 uri, ko je bil njegov krvni pritisk najnižji. Med 22. in 23. uro istega dne se je stanje normaliziralo, tako da je ponesrečenec izven življenjske nevarnosti.

TRGOVSKO PODJETJE

»R O G«, NOVO MESTO

S P O R O Č A, DA BO LETNI POPIS BLAGA PO NAVEDENEM RAZPOREDUI:

TEKSTILNI ODDELEK (metrsko blago)
od 24. do 31. decembra

TEKSTIL — kratka roba in galanterija
od 28. do 31. decembra

PREHRANA
30. decembra

POSAMEZNI ODDELEK MED POPISOM NE BODO IZDAJALI BLAGA.

VSEM SVOJIM ODJEMALCEM ŽELIMO SREČNO NOVO LETO!

Uspešno tričetrletje

Gospodarski uspehi tudi v tričetrletju niso nič manjši kot v prvem polletju. Narobe, se večji so in v tem ustvarjeni še lepši pogoji za to, da v prihodnjem letu dosežemo cilj, ki so si ga nekatera podjetja že zastavila: perspektivni načrt za gospodarski razvoj naj bi namreč v petih letih izpolnili že v štirih. S tem seveda ne mislimo, da bi bilo treba dograditi prav vsako tovarno, vsako cesto ali kakšno drugo napravo, ki smo nanjo računali, da bo dograjena do leta 1961. Velik uspeh bo, če bomo v prihodnjem letu uresničili glavne osnove perspektivnega petletnega načrta. Ta načela pa so v tem, da kanemo doseči predvideni družbeni bruto produkt, narodni dohodek, dalje naš izvoz in načrt investicij. Če bomo to izpolnili, bomo v prihodnjem letu dosegli tudi za 1961. leto predvideno raven osebne potrošnje in življenjskega standarda zaposlenih. Toliko za uvid.

Podatki o potrošnji kažejo, da se je nivo potrošnje dvignil precej nad lansko leto. Skupna potrošnja, to je uporaba sredstev za investicije, za osnovna sredstva, za proračunske izdatke in za nakup prebivalstva se je povečala za okoli 18%. Potrošnja prebivalstva samega pa se je povečala za okoli 15%, torej je pod povečanjem narodnega dohodka, ki se bo letos ponovno povečal za 18 do 20%. Če bo obveljalo, potem bo letošnje leto prav gotovo najbolj uspešno gospodarsko leto po vojni. Za tako visoke odstotke se narodni dohodek še ni povečal nikoli in tudi v svetu je le malo dežel, kjer bi dosegli tak uspeh.

Tako povečanje osebne potrošnje je seveda omogočila močno povečana industrijska proizvodnja. V prvem tričetrletju smo presegli predvidena povečanja za 13%, to je več kot smo računali. Plan je predvideval 11% povečanje proizvodnje. Se zlasti je važno to, da se proizvodnja povečuje letos v vsakem tromesečju. V zadnjem pa se je povečala kar za 15%. Zl dvomimo, da bi tolikšen uspeh dosegli tudi v zadnjem tromesečju, ker se je proizvodnja precej zmanjšala zaradi pomanjkanja električne

energije. To je zares velik problem, ki ga bomo morali reševati bolj perspektivno in na vsak način bo treba graditi nekaj novih hidroelektrarn, pa tudi termoelektrarn, ki bodo lahko pokrile potrebe, kadar bo prišlo do takih težav, kot jih imamo letos. To bo treba storiti že zato, ker nas podobne stvari tepejo že nekaj let, čeprav pomanjkanje ni bilo nikdar tolikšno kot letos, ko je bila sva izredno velika.

Kar se tiče kmetijstva, so podatki o letošnjih uspehih že znani, sedaj gre bolj, pravzaprav za prihodnje leto in ob tem ugotavljamo, da je zagotovljen dovolj strojev, umetnega gnojila in kvalitetnega semena. Traktorjev je bilo letošnje jesen na naših njivah že 31.000, to je 3000 več kot lani. Umetnih gnojil pa bo na razpolago okoli milijon ton, to je prav za polovico več kot lanske jesen. Ob takih pogojih računamo, da bomo izpolnili načrt ter posejali z visokorodnimi sortami pšenice okoli 800.000 hektarov zemlje.

Se eno ugotovitev bi radi zabeležili v današnjem pregledu. Gre za zaposlenost. Letos dela v gospodarstvu 177.000 ali 79% več delavcev in nameščencev. Letos je torej zaposlovanje novih delavcev nekoliko manjše kot lani, ko se je zaposlilo v industriji okoli 200.000 delavcev in nameščencev, to je 9%. Manjša zaposlenost in večji porast proizvodnje kaže na največji uspeh letošnjega leta, če izrazimo to omejeni narodni dohodek. Gre za povečevanje produktivnosti. Le-ta se je povečala v industriji za več kot 6%, lansko leto pa komaj za en sam odstotek. Ta uspeh nas sicer ne sme usvajati, kaže pa, da bomo kaj takega lahko dosegli tudi v drugem letu, če bomo le smotrno in dosledno uvažali nagrajevanje po učinku ter zagotovili industriji dovolj surovin za predelavo. Lepi uspehi so bili doseženi tudi v zunanji trgovini, kjer se je naš deficit zmanjšal za 9 milijard dinarjev, to je skoraj za 15%. Po tej poti bi znali kmalu izravnati našo zunanjetrgovinsko bilanco.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Spet se bliža konec leta in človek se nehoti spomni preteklih dogodkov, ker je pač navada, da se ob koncu leta naredi nekakšna bilanca. Seveda je to samo začetek datuma, zakaj 31. december sam ob sebi pomeni prav tako malo prelomnico v mednarodnem dogajanju kot, postavimo, 5. maj. Dogajanje se nadaljuje ne glede na datum.

Proti koncu leta so se letos dogodki zgostili v nekakšnih vrh, ki je pravzaprav priprava na resnični vrh oziroma sestanek na najvišji ravni. Na splošno vzeto je svet nekoliko laže zadihal. V mednarodne odnose je zavel ugodnejši veter.

V takem ugodnem vzdušju se je končalo tudi letošnje zasedanje Generalne skupščine OZN kljub nekaterim neskladnim tonom. Kot uspeh letošnjega zasedanja je treba računati sprejetje resolucije o razorožitvi, resolucije o prepovedi poskusov z atomskim orožjem, resolucije o pozivu Franciji, naj se odpove atomskim poskusom v Sahari, kompromisne resolucije o raziskavanju vesolja itd. Med uspehe prištevamo tudi pozornost, ki so jo letos posvetili gospodarskim problemom nerazvitih držav.

Potovanje predsednika Eisenhowerja se bliža koncu. Devetnajstega decembra ga čaka sestanek z Macmillanom, Adenauerjem in de Gaullem v Parizu. Predzgodaj je še dajati ocene o njegovih potih, mogoče pa je trdit, da je bil na splošno povsod lepo sprejet in da je tudi vzhodni blok ugodno ocenil njegovo potovanje kot »potovanje miru«. Značilno je, da se s tem ne strinja Kitajska.

V Atlantskem paktu so se medtem po-

javila nova nesoglasja. Šef generalštaba ZDA general Twining je na tajnem sestanku vojaškega odbora NATO obtožil Francijo, da ovira izvajanje minimalnega programa o organizaciji zavezniških sil, program, ki ga je petnajst članic zahodne vojaške zveze, včevši Francijo, sprejelo leta 1957. To je treba povezati s stališčem francoskega predsednika de Gaulle, ki zahteva čim več neodvisnosti za francosko vojsko. Znano je, da je umaknil sredozemsko ladjeve izpod po-

iz katerih bo izšla najbrž koalicijska vlada, ki bo prihodnje leto zahtevala in dobila neodvisnost od Velike Britanije. Če računamo, da šteje Nigerija trideset milijonov prebivalcev, se bo število neodvisnih Afričanov s tem občutno povečalo. Omeniti je treba tudi najnovejšo zahtevo federacije Mali, Senegalije in francoskega Sudana, po neodvisnosti.

V Indoneziji je trenutno najvažnejše notranje in zunanje politično vprašanje položaj tujih trgovcev, predvsem kitaj-

SVET V RAZVOJU

veljstva NATO, in da so se morali ameriški atomski bombniki v Franciji preseliti na britanska letališča, ker Američani niso hoteli zaupati nadzorstva nad atomskimi bombami Francozom.

O teh in podobnih problemih bodo gotovo razpravljali v Parizu. Na gospodarski plati je treba upoštevati, da je v Zahodni Evropi prišlo do dveh gospodarskih tvorb, tako imenovanih šestih in sedmih — oziroma Malega evropskega tržišča in Cone svobodne trgovine. Vzporedno z rahljanjem v vojaški zvezi Atlantskega pakta je prišlo tudi do rahljanja v gospodarski integraciji, ker je pritisk z Vzhoda popustil.

Toda pomemben proces se odvija tudi izven Evrope. Posebno naglo poteka razvoj emancipacije afriških dežel. Ta teden so bile v Nigeriji parlamentarne volitve,

skih, v državi. S prvim januarjem se bodo morali namreč vsi tujci trgovci na podeželju odreči trgovini. Začeva je prerasla notranje politični okvir zaradi protesta LR Kitajske, ki je trgovce vzela v zaščito na temelju dvojne državljanstva, ki ga Kitajci v tujni državi uživajo. Indonezijci bi radi celo zavrnili miroljubno, poudarjajo pa, da jih nikakršen pritisk iz Pekinga ne bo odvračal od tega, da ne bi tuje življenje odvrnil monopol na trgovino na drobno.

Trenutno je v indijsko-kitajskem obmejnem sporu nastopilo določeno zatíšje, ki pa seveda ne pomeni, da je vprašanje rešeno. Pomembna je najnovejša Nehrujeva izjava v tem pogledu, da bo Indija branila tudi državo Nepal, če bi bila napadena. S tem je bila Kitajska vsekakor opozorjena, naj ne poskuša novih »mejnih korektur« na svojo roko.

Kaj bo z zadruogo na Studencu?

Kratke IZ RAZNIH STRANI

■ Samo še odkrito besedo za družnikom! Če vodstvo za druge ni znalo gospodariti, ni krivo samo, temveč so za tako stanje krivi tudi za družniki sami. Znani so podatki, da je toliko in toliko živine bilo prodane mimo KZ, da je odkup lesa zajel le 30% količine, ki je bila prodana, da je... itd. itd.

■ Zdruga ni zato, da jo molimo, temveč mora postati resnično naš zadrugi organ, okoli katerega se zbiramo vsi, ki imamo opravka s kmetijstvom. To je gospodarska organizacija, taka, ki nam pomaga, vendar ni socialni zavod!

■ Možje, v roke material s plenoma Glavnega odbora SZDL in pogledimo, kaj vse so naloge zadrug. Tudi o t. k. k. kot je studenska, piše tam!

■ V Paragvaju je izbruhnil upor proti direktorju Stroessnerju. Po najnovejših poročilih se upor širi in je upornikom doslej pridružil iz tujine kakih štiri tisoč mož.

■ Dvotedenska pogajanja med zastopniki belgijske vlade in tremi črnskimi voditelji iz Konga o sklenitvi tako imenovane konference za okroglo mizo in odločitvi volitev v tej koloniji so se končala brez uspeha.

■ Nadškof Makarios je bil izvoljen za prvega predsednika ciprske republike. Na predsedniških volitvah je dobil 144.000 glasov, njegov nasprotnik Klerides pa 71.000.

■ Generalni sekretar italijanske socialistične stranke Pietro Nenni je bil teden dni na obisku v Jugoslaviji. Med bivanjem pri nas je bil sprejet pri predsedniku republike Titu in je imel razgovore z jugoslovanskimi vodstvenimi. Poleg Beograda je obiskal še nekatera druge kraje in se zanimal za našo industrijo in kmetijstvo.

■ Ameriški zunanji minister Christian Herter je na tiskovni konferenci povedal, da so se poslabšali odnosi med Kubo in ZDA. Očital je kubanski vladi, da se noče razgovarjati o problemih, ki so povzročili takšen položaj.

■ Na Ceylonu je prišlo do reorganizacije vlade, ki je razpisala parlamentarne volitve za marec prihodnjega leta. Po smrti bivšega ministrskega predsednika Bandaranaike 26. septembra letos se je položaj na Ceylonu vedno bolj stabiliziral. Javnost ni bila zadovoljna s preiskavo proti krivicem atentata na Bandaranaike, opozicija v parlamentu pa je spravljala vlado v vedno hujši položaj. Vlada je pred kratkim razpustila parlament, predsednik vlade Dahanajakke pa je izstopil iz vladne stranke in mislil na prihodnjih volitvah nastopiti z novo stranko.

■ Britanski minister za kolonije MacLeod je odpotoval prvič, odkar je prevzel dolžnosti ministra za kolonije, v Afriko. Obiskal bo Kenijo, Tanganjiko, Ugando in Zanzibar.

■ Drugi del šeste izmene jugoslovanskega odreda, ki je bil v sestavi čet Zdrženih narodov v Egiptu, se je vrnil v domovino.

V tem tednu nabiramo

Rastlino kopitnika s korenino (75 din), jeterjaka (150 din), Korenine beladone (140 din), arnike (350 din), srčne moči (200 din), regrata rumenega (125 dinarjev).

Lubje češminovih korenin (320 din), češminovih palic (65 dinarjev).

KMETIJSKA ZADRUGA ŠKOCJAN

PRODA KROŽNO ZAGO

Pri nakupu ima prednost družbeni sektor

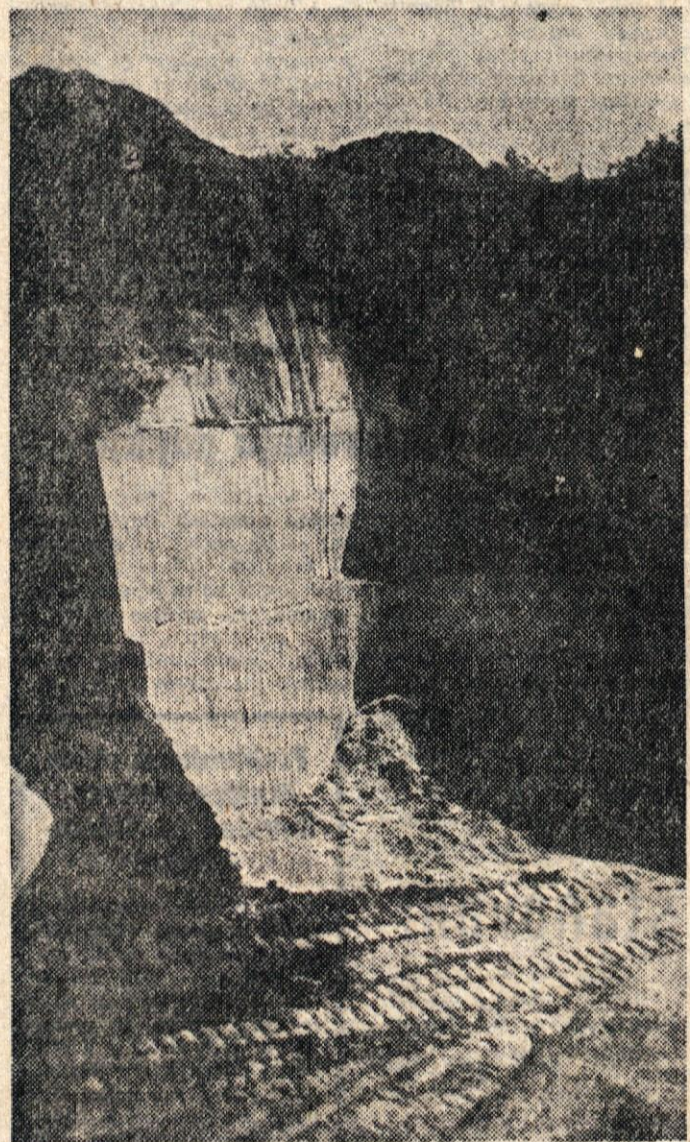
■ 1200 kg tabaka na ha bomo pridelali predvidoma do leta 1960, medtem ko ga pridelamo zdaj po 800 kg na ha. Proizvodnja tabaka pa se bo občutno povečala in ga bomo pridelali leta 1960 — 80.000 ton letno, za razliko od leta 1959, ko smo ga pridelali 55.000 ton. Površine, zasedene s tabakom, se bodo povečale od 33.000 ha na 70.000 ha.

■ Jugoslavija bo prihodnje leto za novimi turističnimi vlakmi bolje povezana z evropskimi turističnimi središči. Tako bodo voliti posebni vlaki enkrat tedensko med Londonom in Bečo, Salzburgom, Bečkom, in Bečo ter Dunajem in Splitom. Razen teh pa bodo vozili turisti med Dunajem in Bečo vsakih 14 dni še posebni vlaki.

„Kremenova“ zmaga

V četrtek, 10. decembra, je imel delovni kolektiv podjetja »Kremen« v novomeškem Sindikalnem domu sestanek in manjšo slovesnost, oboje vezano z izpolnitvijo letnega plana. Razen delavcev in uslužbencev vseh obratov rudnika, so sestanku prisostvovali še Martin Zugelj — podpredsednik Okrajnega odbora SZDL, Marko Ivanetič — direktor Okrajnega zavoda za plan in zastopniki Okrajnega sindikalnega sveta. Sestanek je začel predsednik delavskega sveta Albin Golob, poročilo o poslovanju rudnika v letošnjem letu pa je podal direktor »Kremen« Niko Krizanec.

Po družbenem planu okraja bi morali nakopati v tem letu 43.500 ton kremenovega peska, na seji delavskega sveta rudnika so plan povišali na 43.000 ton, do 10. decembra pa so nakopali že 50.000 ton in računajo, da bodo nakopali do konca leta še

2000 ton. Ti rezultati so sad dela pridnih rok in zasluga celotnega kolektiva. Direktor je opisal še načrt dela za prihodnjih nekaj let in izrazil prepričanje, da bodo tudi v prihodnjih letih ugotavljali napredek in tako po svojih najboljših močeh prispevali za našo socialistično izgradnjo.

Martin Zugelj je pozdravil navzoče v imenu Okrajnega komiteja ZK in Okrajnega odbora SZDL ter čestital kolektivu k doseženemu uspehu. Govoril je še o vlogi delavskega razreda, posebno pa je poudaril, naj bi delavci prisrčno in na pomoč občinskim in okrajnim odborom, da bi s skupnimi močmi čimveč pripomogli k napredku našega kmetijstva, ki še ni tako kot bi moralo biti. Zadržali smo precej tovarn, električnih central, cest in drugega, naši kmetje pa so še vedno polni raznih predhodkov, zaradi katerih se je s težavo odločajo za moderni način kmetijske proizvodnje.

Oblikujemo pravi lik šoferja

Šoferji in avtomobilstniki, člani novomeške podružnice Zdrženja šoferjev in avtomobilstnikov so podali obračun svojega dela na običnem zboru v nedeljo 13. decembra. Sejno dvorano OLO so napolnili do zadnjega kotička. Kot predstavnik republiškega odbora je iz Ljubljane prišel Jože Okoren.

O delu organizacije je poročal predsednik podružnice Franc Krhin. Po poročilu se je razvila razprava. K besedi se je oglašilo majhno število prisotnih, toda kljub temu je bila razprava plodna in je osvetlila vrsto vprašanj, ki se pojavljajo v šoferskem in avtomobilističnem poklicu. Sodeloval je tudi predstavnik republiškega odbora Jože Okoren ter poudaril, da je novomeška podružnica ena najboljših v Sloveniji.

Cestni promet narašča in prav zato raste vzporedno s tem tudi vloga ter moralna in materialna odgovornost šoferjev. Skrb za človeka je ena osnovnih nalog vsake družbene in strokovne organizacije. Zdrženje šoferjev in avtomobilistov opravlja to nalogo na dva načina. Skrb za strokovno rast voznikov motornih vozil, ki jih sproti seznanja s tehničnim razvojem vozil, spremembami predpisov o cestnem prometu ter z drugim. S tem hkrati skrbi za človeka, uporabnika ceste. Bolj ko pozna šofer, bolj strokovno plat svojega poklica, manj bo nesreč na cesti, to pa pomeni skrbeti za človeka.

Šoferska služba je zelo odgovorna in hkrati naporna. Ostali državljani je ne poznajo dovolj, zato je pogosto slišati razne pikre opazke na račun šoferjev, ki niso vedno upravičene. Zdrženje zato seznanja ostale državljane s težavami obeh poklicev in jim predstavlja šoferje in avtomobiliste kot vredne

Prav zato skuša združenje doseči uveljavitev naštetih pravil tudi v šoferskem poklicu.

Odnos do organov prometne varnosti ni vedno najboljši, so ugotovili v razpravi. Šoferji bodo svoj odnos spremenili, saj jim prometna milica pomaga, ko skrbi za red na cestah in tako zmanjšuje število nesreč. Tudi odnos do alkohola se je pri poklicnih šoferjih znatno izboljšal. Se vedno ga morajo izboljševati s samoopovedjo. Mnogo slabše je v tem pogledu pri šoferjih amaterjih, saj število prometnih nesreč, ki jih povzročajo ti v vinjenem stanju, iz dneva v dan raste.

Pogovorili so se še o tem, da bodo vozniki dovoljenja za bodo doblili le ljudje, ki bodo opravili obvezni strokovni tečaj.

Samopomoč na cesti mora postati splošen pojav. Ko šofer brzi z vozilom po cesti in vidi kolega, ki je zaradi napake na vozilu obstal in si ne more pomagati, naj ustavi in mu ponudi pomoč. V ta namen bodo uvedli knjižice samopomoči. Vanjo bo vsak šofer vpisal evidenčno številko vozila, katerega mu je nudil pomoč. Sklenili so še, da bo upravni odbor podružnice odslej določal porotnike iz vrst šoferjev za razprave o cestno prometnih prekrških. Nekatera sodbe doslej namreč niso bile najboljše, ker tako sodnik kot porotnik kader ni dovolj poznal strokovne plati šoferskega poklica.

Združenju šoferjev in avtomobilistov želimo pri njegovem nadaljnjem koristnem delu kar največ novih uspehov!

Delovno predsedstvo običnega zbora osnovne organizacije SZDL II. terena v Novem mestu

Volitve v SZDL

Letni občni zbori osnovnih organizacij Socialistične zveze združujejo te dni povsod po okraju članstvo SZDL. Pregled letnih uspehov in sestavljanje načrtov za prihodnje obdobje je združen marsikje s temeljitim pretresom gospodarstva občine ali kraja. Vrste dobrih predlogov za izboljšanje gospodarstva in drugih področij bodo ljudskim odborom in njihovim organom znova v veliko pomoč. V novomeški občini so doslej že imeli skoraj vse občne zборе, v 14 osnovnih organizacijah pa so tudi že zaključili volitve. Sprejeli so več novih članov v svoje vrste, predvsem mladine, ki je postala polnoletna. V nedeljo bodo volili nove odbore SZDL na vseh terenih Novega mesta, v Irči vasi, Gotni vasi, Bršljinu, Zabi vasi, Gaberjih, Sentiernju, Vrhnih selih, Malem Slatniku, v Brusnicah, na Dolžu, v Smihelu, Otočcu, Karteljem, Mirni peči in na Trški gori. Volitve bodo tajne od 7. do 12. ure.

Med razpravo po poročilih na II. novomeškem terenu. Za uvod letnega običnega zbora so zapeli pevci PD »Dušan Jereb« tri pesmi, nakar je bila po tehtnem poročilu o problemih organizacije in gospodarstva občine dobra in razgibana razprava.

Študentje so obiskali »KRKO« in »NOVOTEKS«

Študentje člani Studentskega kluba okraja Novo mesto so pretekli teden obiskali Novo mesto in si ogledali tovarno zdravil »Krkka« in tekstilno tovarno »Novoteks«.

Namen njihovega obiska je bil, da se spoznajo z delovnim procesom v omenjenih tovarnah in, da se seznanijo z različnimi vprašanji, ki se sučejo okoli gospodarjenja, delavskega samoupravljanja, nove gradnje, kadrov itd.

Vodstvi obe tovarni sta se potrudili in študentom ta obisk skušali pripraviti čim bolj zanimiv. Lahko trdimo, da so v tem popolnoma uspeli. Študentje so z zanimanjem opazovali razne faze dela, se zanimali za najrazličnejše stvari in s tem pokazali, da bi se želeli bolj seznaniti s potankostmi, kar pa je težko v tako kratkem času. Zato pa bo nemara ravno ta obisk pomagal marsikateremu študentu, da se bo lažje odločil za prakso, morda tudi za mesto svojega službovanja.

Kar pa je najvažnejše: navezali so se prijateljski stiki med ljudmi iz podjetij in študenti, ki bodo čez nekaj let nemara prišli mednje.

Obisk je bil velikega pomena

in moramo take obiske še prakticirati, da se bo čimveč naših študentov in dijakov seznanilo z domačim krajem in našo mesto svojega službovanja oziroma svojega družbenega in strokovnega udejstvovanja. Sd

DVA MILIJONA IN 17 POŠKODB

V novembru se je zgodilo na cestah v našem okraju 28 prometnih nezgod, 16 podnevi in 12 ponoči. Ob ponedeljku so bile tri prometne nezgode, ob torek 7, ob sredo 4, ob četrtek 3, ob petek 4, ob soboto 4 in ob nedeljah 3. V jutranjih urah so se primerile 3 prometne nezgode, v dopoldanskih urah 5, v popoldanskih urah 10, v večernih urah 3, ponoči jih je bilo 7. Največ nezgod se je pripetilo na cestah II. reda (kar 10), na cestah III. reda 6, IV. reda 4, I. reda 4 in na avtomobilski cesti 4. Oglejmo si še nastalo škodo. Smrtnih žrtev v mesecu novembru na srečo ni bilo, vseeno pa je 10 ljudi huje poškodovanih, 7 pa laže. Škoda na vozilih, cestah in stavbah je dosegla skoraj 2 milijona dinarjev (1.981.550). Prometne nesreče so zakrivil v 7 primerih vozniki osebnega avtomobila, v 6 primerih kolesarji, v 6 primerih vozniki tovornega avtomobila, v dveh primerih peši, v 1 primeru mopedist in v 1 primeru voznik motornega kolesa. Le 5 primerov nezgod ni nastalo po krivdi voznikov in uporabnikov cestišč, ampak so bili vzroki drugod. Ze mnogokrat smo objavljali takšna poročila in opozorjaji. Gostota prometa na naših cestah raste. Vsa uporabnik cestišča se mora zavedati, da je od tega, kako upravlja svoje vozilo odvisno njegovo življenje in življenje ostalih, ki cesto uporabljajo. V račun pa moramo razen življenj vzeti tudi materialno škodo. 20 ljudi, ki so povzročili nesreče v mesecu novembru, bo kaznovanih. To ne bi bilo potrebno, če bi odšli na ceste zavedajoč se odgovornosti do sebe in svoje okolice.

Poseben problem so tudi dogonska mesta. Ponekod so dogone sicer uveljavili na sejemskih prostorih, ostale zadruge pa jih organizirajo tam, kjer jim pač najbolj ugaša. To pa je običajno na cesti pred gostilno. Tak dogon sta imeli pred gostilno v Bistrici kmetijski zadruzi Trebelno in Mokronog. Na dobro urejen sejemski prostor v Mokronogu, ki je proizvajalcem tudi bližji, sta se umaknili šele na opozorilo tržne inšpekcije. Podobnih primerov pa je več. Trenutno je v okraju urejenih le 27 dogonskih mest, medtem ko jih bo treba 18 še urediti.

Po mnenju tržne inšpekcije službe je dogonskih mest preveč. Le-ti so preprosti, kar predstavlja precejšnjo ponudbo in negativno vpliva na utrditev dogonov. Na drugi strani pa postavljajo kupce pred določeno dejstvo, da na račun stroškov pristanejo na višjo ceno, ki jo diktira proizvajalec ali jo določi kupec, če hoče govedo dobiti. Prav tako se dogaja, da ima več zadržev se vedno ločene dogone. To je posebej za govedo, posebej za tele, prašiče in podobno. Tako deljenje živine na dogoneh je bolj negativno vpliva na samo udeležbo.

Kmetijske zadruge se izmika, v tudi sklepanju pogodb za dobavo klavne živine z različnimi mesarskimi podjetji. Nekatere zadruge so sicer sklenile neke vrste pogodbe z mesarskimi podjetji in sicer za vso odkupljeno živino. V pogodbi pa ni n'kjer rečeno za kakšno količino in v katerem času. Nekatere zadruge pa še tega niso sklenile in menijo, da je ustni dogovor dovolj. Nekoliko boljše je s sklepanjem pogodb s poslovnimi zvezanji in izvozniki podjetji, vendar samo za prašiče, medtem ko je za govedo opaziti le nekaj primerov.

Da zadruge ne gredo v elekupanje čvrstih pogodb s podjetji, s katerimi bi bile vezane z določenimi penali, je vzrok v tem, da zadruge svojega področja sploh ne poznajo v celoti, še manj pa časovno in da niso uspeli kmeta vezati na sebe, da bi spoznal, da mu je to najbolj pravilno plačilo za njegovo delo. R. A.

Gostinci se šolajo

Gostinci so se odločili, da bodo zimsko sezono dobro izkoristili. Gostinska zbornica za okraj Novo mesto ima v načrtu vrsto strokovnih tečajev. Med drugimi bodo organizirali tečaj za visokokvalificirane gostinske delavce, za kvalificirane gostinske delavce in polkvalificirane gostinske delavce. Razen tega sta predvidena še dva tečaja za nemški in dva za angleški jezik.

Tečaji za kletarstvo so že v teku. Obvezno se jih morajo udeležiti zasebni gostilničarji in poslovoje oziroma kletarji družbenih gostinskih obratov. Prvi tečaj za kletarstvo z 21 udeleženci je že bil na Vinomermu pri Metliki od 10. do 13. novembra. Udeležili so se ga gostinski delavci s področja Bele krajine. Drugi tečaj za kletarstvo je bil v Čateških Toplicah. Na njem je bilo 62 gostinskih delavcev s Posavja. Tečaj je trajal od 24. do 27. novembra. Predvidena sta še dva tečaja. Eden bo v Novem mestu za gostinske delavce iz novomeške okolice, drugi pa v Dolenjskih Toplicah za občini Žužembek in Trebnje.

Gostinci so, kot vidimo, našo pravo pot. Medtem ko gradimo turizem in govorimo o prirodnih lepoteh Posavja, Bele krajine in Dolenjske, moramo misliti tudi na kadre, ki bodo s kulturno potrebo znali pritegniti goste. Zato lahko skrb za kadre, ki jo kažejo gostinci, samo pozdravimo!

Obratna kuhinja v »JUGOTANINU«

Tudi v Jugotaniu v Sevnici imajo obratno kuhinjo za dopoldanski topli obrok. V njej se hrani 75 abonementov, od tega 65 iz tovarne, 10 pa iz bližnjega Pionirjevega gradbišča. Delavci ne dobijo le enolončnice, ampak pravo pravcato kosilo, ki velja le 30 dinarjev. Cena je tako nizka zato, ker kuhinjo podpirata sindikalna družnica in podjetje. Dopoldanski obrok je sestavljen vedno iz treh prikuh, vsak dan je ena izmed njih mesna jed. Obratna kuhinja deluje že drugo leto in je torej ena prvih v okraju.

PGD Videm ima nov gasilski avto

6. decembra so imeli videmski gasilci veliko svečanost. Na ta dan so prejeli nov gasilski avto, ki jim bo izredno koristil v primeru požarov. Resno se ukvarjajo z mislijo, da bi jim prej zgradili nov gasilski dom, kjer bo tudi primerna garaža za novi avtomobil.

DOLENJSKI LIST — v vsako hišo Spod. Posavja, Bele krajine in Dolenjske!

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Prejšnji teden je bilo v Ljubljani veliko posvetovanje Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Delegati in gostje iz vse Slovenije so razpravljali o kmetijstvu v naši republici. Dejstvo je namreč, da napredek v kmetijski proizvodnji ne more biti nekakšna ločena gospodarska dejavnost, ki se tiče le kmetijskih strokovnjakov in zadržev ter poslovnih zvez. Narobe! Napredek kmetijstva je stvar, ki se tiče vseh, saj so povsem dozoreli politični in gospodarski pogoji za še večjo proizvodnjo in hitrejšo socializacijo vasi. Stvar se tiče vseh predvsem zaradi tega, ker napredek kmetijstva lahko pomeni tudi splošen gospodarski napredek, zlasti pa je lahko velik prispevek k povečevanju življenjske ravni. Letos na primer smo pridelali toliko žita, da nam ga ne bo treba uvažati. 30 milijard dinarjev bomo lahko uporabili za nakup drugih proizvodov namesto za žito, toliko smo zanj potrošili prej. Ze samo to je velik prispevek k povečanju življenjske ravni.

Toda dvig življenjske ravni v mestih in središčih ni odvisen le od tega, koliko več bomo pridelali na posestvih, marveč tudi od tega, koliko več bomo pridelali kmetovalci, združeni v zadrugah. V Sloveniji živi

Tudi ceneje!

od dohodkov iz kmetijstva le še 33 odstotkov prebivalcev. Vendar pričakujemo, da bo prav teh 33 odstotkov prebivalstva veliko prispevalo k boljšim življenjskim pogojem v mestu. Od njih pričakujemo več tržnih viškov. Seveda bo tak odstotek kmetovalcev uspel boljše prehranjevati veliko večji odstotek delavcev le takrat, če se bo otreseel zaostalega načina kmetovanja. S primitivnim kmetovanjem to ne bo šlo. Z naprednim pa je to povsem uresničljiva naloga. V drugih deželah, da smo še bolj določeni, v Ameriki na primer, preživlja vse prebivalstvo samo 12 odstotkov kmetovalcev. Gotovo, da uspejo to samo z intenzivnim, visoko donosnim kmetovanjem. Kot rečeno, vas tega ne bo zmogla s primitivno proizvodnjo in prav gotovo bo na slabšem tisti kmet, ki bo pridelal zelo malo na hektar, kajti tudi tu bo povečanje standarda čedalje bolj odvisno od večje proizvodnje in od prodaje za trg. To se bo uveljavilo še bolj zaradi tega, ker bomo že v prihodnjem letu porabili velika sredstva za pospeševanje proizvodnje na kmetijskih posestvih in preskrbovalnih središčih v bližini industrijskih naselij.

Na posvetovanju so ugotovili, da smo v letošnjem letu dosegli izredno pomembne uspehe. Našim bralcem so številke o pridelanih količinah že več ali manj znane. Toda v prihodnjem letu ne bo šlo samo za količine. Poleg, rekli bi »količinske bitke«, bomo morali začeti še bitko za čim nižjo ceno proizvodnje. Tako na primer imamo zadruge, kjer so pridelali kilogram pšenice za 20 din, imamo pa tudi take, kjer je kilogram stal 40 dinarjev. Poznamo primer, da sta dosegli enak pridelek zadrugi, kjer so porabili v prvi 800 kg umetnega gnojila na ha, v drugi pa kar 1500 kilogramov. Tudi pri proizvodnji mleka so razlike zelo velike. So kmetovalci, ki jih stane liter mleka 18 dinarjev, so pa tudi taki, ki celo s 40 pa tudi 50 dinarji ne zvoziijo. Prav gotovo, da že te razlike v cenah pri pridelovanju kažejo, da imamo v tem pogledu še ogromne rezerve. Enake količine lahko pridelamo ob neprimerno nižjih stroških in verjetno ni treba prav nikogar še posebej prepričevati, da bodo imeli od tega koristi predvsem kmetovalci in seveda, tudi družba. Konec koncev bo tudi borba za nižje proizvodne cene lahko velik prispevek k izboljšanju življenjske ravni delavcev, ki žive v mestih.

Takih proizvodnih nalog in znižanja cen v proizvodnji pa posamezni kmetovalec ne bo mogel doseči. Te naloge odpirajo novo pot kooperaciji, kajti tudi tu nam ne gre za število hektarjev, ki jih združujemo, pač pa predvsem za to, koliko bodo v zadruge, ki so že uveljavile kooperacijo, proizvajali za trg in koliko bodo pri tem uspeli znižati ceno za kilogram posameznih proizvodov. Tudi zadruge bi se morale vključiti v pri-zadevanja za izboljšanje preskrbe. Mimo zadruga pa se bodo morali zanimati za pospeševanje kmetijstva tudi proizvodni kolektivi. Prav tako kot so namenili sredstva za stanovanja, bi jih lahko namenili za organizacijo preskrbovalnih središč, ker bo to lahko zelo lep prispevek k dvigu življenjske ravni. Jeseniški delavci na primer so že dali sredstva za ureditev farne, kjer bodo redili piščance. Prepričani smo, da bodo že letos ugotavljali, da so denar dobro naložili in tako so delali tudi v nekaterih drugih krajih, zlasti v Celju so v tem pogledu dosegli že lepe uspehe. K posvetovanju o kmetijstvu se bomo prav gotovo še povrnili.

vsestransko uveljavljeno upravljanje. Volivci se veliko premalo zavedajo pomembnosti teh odborov in večkrat popolnoma odvečno potujejo v posameznih vprašanih mimo krajevnega odbora in krajevnega urada naravnost na občinski ljudski odbor.

Na zborih je bilo precej govora o nujnosti skrajšanja sadnega drevja in s tem uničevanja ameriškega kaparja. Na žalost pa se vsepovsod to potrebo le ugotavlja in veliko premalo izvaja. Ravno z do slednim delom na tem področju bi lahko krajevni odbori dosegli velike uspehe, kajti samo ugotavljanje, da sadno drevje propada in tudi kmetovalci vedno manj dohodka, ne bo rodilo uspeha.

Poročilo o gospodarskem razvoju občine in o smernicah za prihodnje leto je nudilo bogato gradivo za razpravo. Mnogo je tarnaanja — večkrat neumestnega — da daje občina premalo finančnih sredstev za popravila vaških potov. V nekaterih krajih je bilo namreč ugotovljeno, da je mogoče tudi z bomo pomočjo precej urediti — seveda pa je potrebno za to prispevati tudi svoj delež. Pregled potrošnje teh namenskih sredstev pa je pokazal, da je ponekod ostala dobronamerna pomoč občine neizkoriščena in se vaščanji sploh niso lotili popravila svojih poti (kot je bilo to v naselju Bedenji). Za posamezne kraje bo potreba v novem proračunu predvideti sredstva za popravilo šolskih poslopj in ureditev učilnic. V Adlešcih so tudi predlagali, naj bi se odkupilo zemljišče ob šolskem poslopju in se uredilo šolsko igrišče. Na Slnjem vrhu pa želi prebivalstvo doseči možnost, da bi tudi otroci iz tega zakotnega predela mogli hoditi v osemletko na Vinici. V onih šestih naseljih v črnomaljski občini, ki nimajo še električnega toka, si seveda žele skorajšnjo ureditev te pomanjkljivosti. V Dragatušu, Starem trgu, Milčih in Pavnovičih žele volivci, da bi jim občinski ljudski odbor priskočil na pomoč pri urejanju pomanjkljivosti, na pokopališčih.

Vsepovsod — razen na zboru volivcev v Zuničih — so volivci izražali zadovoljstvo glede formiranja poravnalnih svetov in so se trudili zbrati v te organe najboljše vaščane na posameznih območjih. Značilno pa je, da so zavzeli odklonilo stališče napram poravnalnim svetom v že omenjenih Zuničih, koder volivci — ne da bi razumeli — niso hoteli razumeti njih pomena in je prišlo pri tem izključno le do izraza neznanje, ki ga ima tamkajšnje prebivalstvo do slehernega sovaščana in okoličana.

— bp

Zadružni dogoni se počasi uveljavljajo

V našem okraju se zadružni dogoni, zlasti za govejo živino, še niso povsem uveljavili. Pri proizvajalcih namreč še vedno prevladuje mnenje, da se le-ti ne bodo uveljavili. Vzrok za to je več. Poglejmo samo nekatere od njih.

Predvsem moramo povedati, da so sejmji za Dolenjsko značilni in da je prodaja goveje živine na sejmih že tradicija. Tako so na primer sedanjí plemenški sejmji, ki so večinoma obdržali datume in dneve bivših sejmov, zelo dobro obiskani. Na njih proizvajalec za tako imenovano plemenško vzrejno živino doseže znatno višje cene. Le-ta pa je obenem tudi že klavna in jo je mogoče prodati brez klastanja, pri čemer doseže tudi do 50 dinarjev višjo ceno pri kilogramu. To živino kupujejo razni prekupevalci, ki jo potem gonijo preko Gorjancev proti Hrvaški, na drugi strani pa proti Notranjski in Suhi krajini. Na tak način so kupili že precej govedi na sejmih v Novem mestu in Škocjanu. Zadržne čase sicer skušajo vso tako živino izločiti iz plemenških sejmov na poseben prostor, ki ga imenujejo dogon. Seveda pa proizvajalci na to ne pristanejo, ker je pač povpraševanje večje od ponudbe.

Močan vpliv imata na odkup živine tudi še ostala sejmja za klavno živino v Metliki in na Vinici. Ta dva organizirane odkupu klavne živine na zadružnih dogonih precej škodujeta, posebno še na področju Bele krajine in podgorjanskega sektorja, deloma pa tudi na področju Novega mesta, Dolenjskih Toplic in Sentiernja. Na teh sejmih si posamezni nakupovalci živino samo ogledajo, odkupujejo pa jo potem v hlevih ali izven sejmšča, največkrat v gostilni — mimo zadruga seveda. Tu se plača mnogo višja cena kot je dovoljeno, pri čemer se prodajalec in kupci poslužujejo vseh mogočih načinov. Več takšnih primerov je že bilo ugotovljenih in so bili tudi prekupevalci prijavljeni. Vendar pa s tem prekupevanje ne bo mogoče odpraviti, ker se jim ob razmeroma nizki kazni, ki jo izrekajo sodišča za takšne prekrške, prekupevanje še vedno izplača. Zato bi bilo treba vse prekupevalce in krutitelje uredbe

strože kaznovati. V tem smislu bi morale družbene organizacije vzgojno delovati med kmeti, ki sedaj na mnoge ukrepe, napere predvsem proti prekupevalcem, gledajo nezaupljivo, kakor da škodijo njihovim koristim.

Nemalo so za slabo udeležbo na dogonih krive zadruge same. Dogoni bi bili lahko edini vir odkupa, če bi bilo v zadruge nekoliko več resnosti in dobre volje po ureditvi dogonov tako, kot bi tržnim presežkom in času ustrezalo, da bi komisijske pravilnice klastale in da bi zadruge v odkupu na teh dogonih poslovale po pravilniku. Kmetijske zadruge namreč tržnih presežkov na svojem območju malo ali pa sploh ne poznajo. Prav tako se opaža, da komisijske različno klastajo, posebno če je član komisijske tudi mesar, ki se na drugi strani pojavlja kot kupec. Na splošno je opaziti, da komisijske v večini primerov ocenjujejo govedo na višjo klavnost. Drugi vzrok višje cene je tudi ta, da se običajno pojavi več kupcev kot pa je živine. V takšnih primerih seveda pride do

prepira, kdo bo žival dobil. Kmet pa izrablji priliko in zahteva višjo klavnost. Potem tudi ni nič čudnega, da dobi eden v roke potne liste, drugi pa /medtem odpeljejo živino. To se je pred nedavnim zgodilo v Trebnju. Mesarija Novo mesto je dobila živino. Poslovna zveza za potne liste.

Poseben problem so tudi dogonska mesta. Ponekod so dogone sicer uveljavili na sejemskih prostorih, ostale zadruge pa jih organizirajo tam, kjer jim pač najbolj ugaša. To pa je običajno na cesti pred gostilno. Tak dogon sta imeli pred gostilno v Bistrici kmetijski zadruzi Trebelno in Mokronog. Na dobro urejen sejemski prostor v Mokronogu, ki je proizvajalcem tudi bližji, sta se umaknili šele na opozorilo tržne inšpekcije. Podobnih primerov pa je več. Trenutno je v okraju urejenih le 27 dogonskih mest, medtem ko jih bo treba 18 še urediti.

Po mnenju tržne inšpekcije službe je dogonskih mest preveč. Le-ti so preprosti, kar predstavlja precejšnjo ponudbo in negativno vpliva na utrditev dogonov. Na drugi strani pa postavljajo kupce pred določeno dejstvo, da na račun stroškov pristanejo na višjo ceno, ki jo diktira proizvajalec ali jo določi kupec, če hoče govedo dobiti. Prav tako se dogaja, da ima več zadržev se vedno ločene dogone. To je posebej za govedo, posebej za tele, prašiče in podobno. Tako deljenje živine na dogoneh je bolj negativno vpliva na samo udeležbo.

Kmetijske zadruge se izmika, v tudi sklepanju pogodb za dobavo klavne živine z različnimi mesarskimi podjetji. Nekatere zadruge so sicer sklenile neke vrste pogodbe z mesarskimi podjetji in sicer za vso odkupljeno živino. V pogodbi pa ni n'kjer rečeno za kakšno količino in v katerem času. Nekatere zadruge pa še tega niso sklenile in menijo, da je ustni dogovor dovolj. Nekoliko boljše je s sklepanjem pogodb s poslovnimi zvezanji in izvozniki podjetji, vendar samo za prašiče, medtem ko je za govedo opaziti le nekaj primerov.

Da zadruge ne gredo v elekupanje čvrstih pogodb s podjetji, s katerimi bi bile vezane z določenimi penali, je vzrok v tem, da zadruge svojega področja sploh ne poznajo v celoti, še manj pa časovno in da niso uspeli kmeta vezati na sebe, da bi spoznal, da mu je to najbolj pravilno plačilo za njegovo delo. R. A.

Stoletnica Darwinovega nauka o razvoju življenja

Naravoslovni krožek na učiteljski v Novem mestu je 27. novembra priredil za vso mladino učiteljsko predavanje v proslavo DARWINOVEGA jubileja. Iz referatov profesorja in dijakin biologije V. letnika posnemamo:

V teh dneh izkazuje ves kulturni svet visoko čast in daje priznanje enemu največjih genijev: CHARLESU DARWINU, ki je pred sto leti izdal knjigo: *Nastanek vrst po naravnem izboru*. To delo pomeni revolucijo v znanosti in prelomnico v gledanju na življenje, filozofijo in svetovni nazor.

Na univerzi v Chicagu v ZDA so se začele proslave 100-letnice Darwinove teorije. Trajale bodo cele tri mesece. Ze v začetku prošle so dali Darwinu nedolgovratno priznanje, da je prišel več kot kdorkoli pred njim in za njim, da je človek spremenil naziranje do življenjskih pojavov.

Darwin je prvi našel znanstveno razlago za življenjske pojave, ki so jih dotlej razlagali le z vero in mitologijo. Kako je Darwin to dosegel? Šele po tridesetih letih naporega dela, ko je vse trditve lahko podprl z dejstvi, je izdal knjigo. Vse svoje življenje je posvetil znanosti, postal je svetnik znanosti in resnice, v iskanju resnice ga ni oviralo dejstvo, da je doživel bogoslovje.

Kaj pravi Darwinov nauk? Življenje je se polagoma razvijalo od najpreprostejših, pro-

stemu očesu nevidnih enoceličnih bitij prav do najvišje razvitega živali, do sesalcev, h katerim spada tudi človek. Ker je geologija dokazala, da je Zemlja stara nad dva tisoč milijonov let, je bilo za tak razvoj časa dovolj. Kljub dednosti se bitja pod različnimi vplivi spreminjajo, določene spremembe se tudi dedujejo in tako nastajajo nove vrste, ki so se spremenjenim razmeram bolj prilagodile.

Nekateri se vedno neradi priznajo, da smo ljudje sestavljeni del narave, da z živo in neživo naravo tvorimo nerazdružno celoto in da smo v večnem presnavljanju v naravi samo člen — kakor živali, rastline in neživa materija. Ali bi bilo res bolj imenitno, da bi se bil človek razvil iz blata kot pa iz visoko organizirane živali?

Vedeti moramo, da med človekom in višjimi živalmi ni posebnih velikih razlik in da imamo

mo celo z rastlinami veliko skupnega. Vsa bitja, rastline, živali in človek so sestavljena iz celic, vsi osnovni življenjski pojavi (presnavljanje, rast, gibanje, razmnoževanje itd.) so skupni, med sesalci in človekom pa tudi v zgradbi telesa ni bistvenih razlik. Ali bi lahko dobivali cepivo in hormone od živali, če ne bi bili z njimi v sorodu?

Sto let po izidu znamenite knjige se Darwinova teorija ni omajala, temveč se je še utrdila, saj se je nabralo toliko dokazov, da gre samo za vprašanje, preko katerih najvišje razvite sesalcev se je človek razvil. Gotovo je, da ne izhajamo iz sedanjih opic. Z njimi smo imeli samo skupne prednike, ki so se potem razvijali ločeno vsak v svojo smer. To nam potrjujejo številne okamenine človečnjakov, ki so bili še napol živali, napol pa že ljudje.

Človek ima dve naravi, čisto živalsko in človeško, toda človeška narava je popolnoma vezana na materijo, na telo, na možgane, brez katerih ni miš-

ljenja, sklepanja in zavesti. Naša živalska narava se resda počasi razvija, toda vendarle. — Propada slepih in se zato čelate bolj vnama itd. Človek postaja večji, srednja življenjska doba izredno raste itd. Kaj pa človeška narava, ki je pogosto v hudem boju s svojo živalsko polovico? Človek je v zgodovini močno napredoval. Čedalje bolj izginjajo lastnosti naših divjih živalskih prednikov in čeprav vsako toliko udarja iz človeka zopet krvoločna zver, izpopolnjena s človeškim razumom, se človečnost kljub temu razvija. Isto leto, ko je izšla Darwinova teorija, v kateri ima boj za obstanek veliko vlogo, se je na bojišču pri Solferinu rodila ideja, ki pomeni v razvoju človeka velik korak naprej: ne več samo boj za obstanek, ne več samo jaz in moj uspeh, temveč skrb za bližnjega; prizadevanje, kako bi preprečevali trpljenje in bolečine, kaj je treba storiti, da bi bili vsi zadovoljni, vsi srečni — to je razvoj, evolucija višje človečnosti — razvoj v socialistični humanizem.

Združevanje vaše mladine

Iz življenja in dela mladih združnikov v Dragatušu

Mladi združniki iz Dragatuša v Beli krajini so si priborili v letošnjem predkrogovnem tekmovanju prvo mesto. Njihova delavnost je vedno večja in oblike dela dobre, kar kaže nov pritek članstva, ki se je povzpelo na 50 aktivnih mladincev združnikov.

Pridelek koreze pri združni v Dragatušu je bil precejšen, zato se je pojavilo vprašanje, kako vso korožo obeliti (ličkati). Mladim združnikom se je ponudila priložnost, da s svojim delom doprinesejo glavni delež. Sami so se ponudili. Zdruga je ta njihov predlog z veseljem sprejela in pričela se je velika akcija. Ob večerih se je združni traktor vračal iz okoliških vasi z mladimi združniki, ki so tekmovali med seboj, katerega vas bo številčno močnejše zastopala. To tiho tekmovanje se je nadaljevalo tudi pri delu: kateri kup bo hitreje zličen.

50 mladih rok je ob zvokih glasbe in petja napredovalo z delom, da jih je bilo veselje gledati. Nihče se ni dal motiti,

vedoč, da vsak gib pripomore, da bo kup prej obdelan. Lepo je bilo gledati razžarene obraze mladincev, ki so z nestrpnostjo čakali, kdaj bo »likofe«. Bil je po šestih večerih prijetnega dela, katerega si vedno želijo, kot so mladinci izjavili.

Zaključek dela je bil proslavljen, združni jim je pripravila zaključni večer, na katerem so se zavrteli in zapeli.

Mladi združniki so obljubili, da se bodo takšnih prijetnih shodov vedno udeleževali. Pri prijetnem delu se je združevala mladina okoliških vasi, ki se do tedaj še ni toliko poznala. Ta njihov korak je vse pohvale vreden, zaželeno pa bi bilo tudi, da bi se takšni obiski odvijali med sosednjimi vasi in

bi si mladina pomagala z delom pri raznih kmetijskih opravilih ali pri popravilih vaških poti itd.

Vemo, da je to bil prvi smelejši korak dragatuških mladih združnikov in da nas bodo še presenetili z oblikami, ki bodo veliko pripomogle k zblizevanju naše mladine in pri njenem nadaljnjem razvoju. To prepustimo mladim združnikom...

Slovo od partizanske matere Ane Butala

V sredo, 9. decembra je v novomeški bolnišnici podlegla srčni bolezni v 68. letu starosti priljubljena Ana Butala z Rožič vrha, ki so jo dobro poznali vsi belokranjski partizani.

Pokojna Ana je svojo življenjsko pot začela v Podzemlju, na Rožič vrhu pa se je poročila z osemnajstimi leti. Kakor večine belokranjskih žena, je bila tudi njena usoda grenka. Može je odšel v Ameriko in se izgubil na tujem v vrtincu življenja. Doma na bormem posestvu je ostala Ana z moževimi starši in svojimi otroci in se prebijala skozi življenje v najtežjih socialnih razmerah.

Pravi lik Ane Butalove je prišel do izraza v NOB, kamor se je vključila že spomla-

di leta 1942 in postala aktivna sodelavka. S požrtvovalnim delom si je kaj hitro priborila ugled med partizani in postala njihova priljubljena mati. Bila je med prvimi odklopanimi ženami v Beli krajini leta 1944.

Ob njenem slovesu so se na Rožič vrhu zbrali številni prijatelji in aktivisti NOB. Od nepozabne Ane sta se poslovila Pepca Bastačeva in Bojan Fabjan. Igrala je črnomeljska godba, zapel pa je pevski oktet Andreja Petka iz Črnomelja. Številni prijatelji, organizacije in svojci so nato položili vence na njen grob.

Zavedni Butalovi družini in vsem sorodnikom izrekamo iskreno sožalje!

J. V.

Etnografska razstava v Kostanjevici

V preurejenih zbirkah Dolenjskega muzeja, ki so bile odprte v počastitev občinskega praznika Novega mesta, je bila zastopana tudi etnografija. Na razstavi sta bili prikazani dve temi iz ljudskega življenja na Dolenjskem: lov in medicinarstvo. Zaradi pomanjkanja prostorov v Dolenjskem muzeju je bilo treba to občinsko etnografsko razstavo namestiti v oddelek, kjer je sicer stalna razstava narodnoslovodilne borbe. Zato je bila etnografska razstava po enem mesecu prenesena v Kostanjevico na Krki.

Kostanjevica ima prostorno, čeprav za sedaj še bolj zasilno razstavišče, na katerem so si Kostanjevčani ogledali že 19 razstav. Za vse vrste kulturnih prireditelj je v Kostanjevici veliko zanimanje, zato so gospodarstveniki že zagotovili denarna sredstva za ureditev legeja in modernega razstavišča.

V soboto zvečer je bila otvoritev etnografske razstave. Lado

Smrekar je v imenu Sveta za prosveto in kulturo odprl razstavo in izrazil misel, da naj bi bila ta razstava pobuda za ustanovitve krajevnega muzejske zbirke v Kostanjevici pod okriljem Dolenjskega muzeja.

Kostanjevica ima bogato zgodovinsko preteklost in mestno tradicijo, zanimive ljudske običaje (pustni cikel — šelma), pestro etnično strukturo (blišnje uskočice vasi Oškrc, Črneča vas in druge) in izrazito ljudsko materialno kulturo (riboštvo v Krki, lov v Gorjanem, poštni lov, posebna oblika spravljanja sene v Gorjanem). Vse te značilnosti življenja v Kostanjevici in njeni okolici naj bi bile s pomočjo muzejskih eksponatov prikazane v stalni zbirki.

Zbrane obiskovalce je po razstavi vodil kustos za etnografijo iz Dolenjskega muzeja, Na otvoritev je prišlo zlasti veliko učiteljev, ki bodo v naslednjih dneh vodili na ogled razstave svoje učence.

Mladina trebanjske občine je razživela svojo dejavnost

V nedeljo je bila v Trebnjem občinska mladinska konferenca, katere se je udeležilo okoli 50 delegatov in kot gostje: sekretar Centralnega komiteja LMS Tone Preložnik, sekretar Občinskega komiteja Zveze komunistov Jože Perpar in predsednik OK LMS Novo mesto Slavko Dokl.

Delo mladine v trebanjski občini je v zadnjem času precej zaživeljeto. Na čemer nam pričajo novoustanovljeni aktivni LMS, novi člani in pa samo delo mladine. Tako imajo v občini sedaj 13 aktivov s skupnim številom okoli 600 mladincev. Čeprav občinski komitej LMS ni delal tako kot bi bilo zaželeno, se je mladina znašla in dobro delala. To kažejo nekateri aktivisti: aktiv LMS v Velikem Gabru je organiziral delovno akcijo, s katero bodo prišli do sredstev za razne športe, rekvizite, filme, knjige itd. Ravno tako o klubu mladih proizvajalcev na Mirni ni bilo nič čuti, danes pa je njihova dejavnost daleč na okrog znana in so znali z dobrimi oblikami dela pritegniti veliko število mladine. Tudi aktiv v Dobruhi in Trebnjem so kljub objektivnim težavam dosegli lepe uspehe. Vse to, in kar bi še lahko pisali, nam kaže, da je mladina bila agilna in da je storjen korak naprej, samo treba je z začetno vsemu nadaljevati in najti še več oblik dela, ki mladino privlačijo.

Poleg osnovnih nalog, ki so dobro znane članom Ljudske mladine, je novo vodstvo občinskega komiteja sprejelo naslednje sklepe:

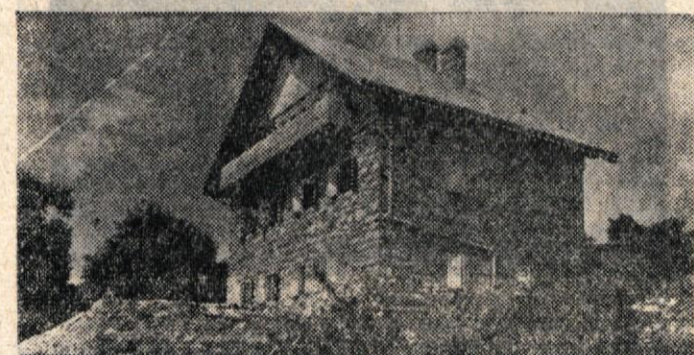
Črnomlju štiri sto novih članov SZDL

Občni zbor SZDL v občini Črnomelj so zaključili. Bili so 11., 12., 13. in 14. decembra. Udeležba je bila to pot zelo dobra, celo večja kot so pričakovali. V celoti je se štjevalo članov SZDL povečalo od 600 na 1000. Če upoštevamo, da je le 1300 volivcev, je to lep uspeh. Na občnih zbora so člani Socialistične zveze razpravljali največ o vlogi svoje organizacije, o delu združnih svetov, šolskih odborov, mladinske organizacije in o izobraževanju odraslih.

OBVESTILO

Slikanico »Nepokorjeni bregovi« bomo zaradi tehničnih ovir nadaljevali v noveletni številki.

UREDNIŠTVO

Pred nekaj leti so sklenili, da bodo vsako leto skupno proslavljali dan republike. Letošnje leto so za to določili koto na Mirni gori. Kljub slabemu vremenu in snegu jih je prišlo preko 20, na

po stenah zahodnih Alp. (Ante Mahkota je prepelel pred kratkim dotlej še ne prepezan ledeni previz v Svici z avstrijskim alpinistom Volfgangom Stefanom). Oba sta sprlo uspehov, ki sta jih do-

segla v alpinizmu, resna kandidata za ekipo na Mont Everest (zato sta tudi dobila vzdevek »Himalajci«).

Sobotni večer je bil na Mirni gori nad vse prijeten. Drugi dan, v nedeljo jutraj, smo se zbrali v jedilnici doma na sestanku, ki je trajal do 13. ure. Sestanek je bil zelo živahen in ploden. Razpravljali smo o organizacijskih vprašanjih, največ pa o delu z mladino v planinstvu in alpinistiki, govorili smo o problematiki gospodarstva in o propagandi.

Planinci iz Zagreba in Ljubljane so bili zelo zadovoljni, da so se sestali na Mirni gori, ker mnogi izmed njih, posebno iz Zagreba, še niso bili na Mirni gori. Sestanek je prisostvoval tudi upravni odbor PD Črnomelj.

Po kosilu nas je pozdravil in nam govoril o planinstvu, dr. Jože Pretnar, ki je nad 50 let član planinskega društva, predvojni dolgoletni predsednik Orednega planinskega odbora Ljubljana in še danes član odbora PD Matija Ljubljana.

Tovariši iz Ljubljane so sklenili, da bodo povabili na več izletov v naše gore planince iz Zagreba, Zagrebčani pa bodo letošnje zimo poslali smučarsko ekipo na Mirno goro. Kjer so lepi predeli za smučanje. Za imi so bili tu na smučanju smučarji iz Trebnjega, Novega mesta in Črnomlja. Prihodnje leto bodo povabili PD Matijo Ljubljana na severni del Velibita, ker so na južnem delu Velibita bili že lani.

V nedeljo popoldne okrog 5. ure smo se v prijetnem razpoloženju poslovili od tov. planincev iz Zagreba in Ljubljane na semski postaji. Vsi so nam obljubili, da bodo še prišli na Mirno goro.

A. K.

Takole so se postavili črnomeljski celbančki potem, ko so bili slovesno sprejeti na osemletni šoli v pionirje. Lepo jih pozdravljamo in jim želimo mnogo prijetnih uric v šoli in doma!

1941-1945 — USODNA LETA — 1941-1945

SAMO DVA SVA SE PREBILA

(Nadaljevanje in konec)

Planili smo vsi kot eden izza mize. Skočil sem, zgrabil se desno roko puško, ki sem jo imel tudi sedaj nabit — kakor vselej. Z levo roko sem odpel rumeno ofenzivno bombo nemškega porekla ali »sifonario«, kakor smo jo partizani še drugače imenovali. Hitro stečem skozi vrata v vežo in iz hiše. Komaj sem se pojavil pred hišo, me je že ustavil ogaben glas belogardista: »Stoj, vdaš se!«

Nisem razmišljal, skočil sem še hitreje in vrgel bombo proti belogardistu. Bomba je eksplodirala, dobil sem še več moči za skok. Dima bombe in eksploziji sta menda mešala bele, tako da sem lahko stekel neoviran naravnost skozi vas. Kaj se je zgodilo z ostalimi tovariši, se v prvem trenutku nisem zavedel. Kasneje sem si hitro razmisli vsi stvar. Videl sem, da vsi tovariši tečejo za menoj. Prišel sem na rob vasi. Ali kam sedaj? Do gozda je skoraj 300 me-

trov. Vas ločijo od gozda z levo strani njive, z desne pa vinogradi. Prebiti se po tej čisti ni bilo skoraj nemogoče. Toda razmišljal nisem utegnol. S kratkim pogledom desno in levo po njivah in vinogradih sem že zagledal ležeče belogardiste s puškami v rokah, komaj kakšnih 50 metrov od vaše poti, po kateri sem izbral smer za skok do gozda. Vse to se je tako hitro dogajalo, da si še danes ne morem zamisliti, kje in kako človek zbere toliko moči v takem trenutku. Od vogala zadnje hiše sem na ležeče belce dvignil puško, pometil in izstrelil z največjo naglico nekaj nabojev. Takoj nato sem skočil in že so se oglasile njihove dolge puške francoskega porekla na tri naboje, s katerimi so bili takrat beli oboroženi. Vrgel sem se na zemljo. Zgrabil sem drugo bombo »sifonario« in jo strgal s širokega nemškega opasača, ki sem ga bil komaj tri mesece prej vzel nemškemu granicar-

ju pri Javorskem pili. Nato sem jo aktiviral in jo z vso močjo vrgel na belce. Bomba se je razstrelila, nato sem odvrnil še eno. V tem hipu sem zaslišal znan glas v neposredni bližini. Za hip sem se ustavil, pogledal in opazil komaj nekaj korakov za seboj ležečega Miklavža. Zaklical sem mu. On mi je z drhtečim glasom odvrnil: »Ranjen sem, z menoj je konec, prebijaj se dalje, zame ne skrbi.« Takoj za tem se je oglasila njegova pištola »vaterca«. Ozrl sem se nazaj in zagledal negibnega tovariša Miklavža. Poklical sem ga: »Miklavž, Miklavž!« Toda odgovora nisem dobil. Srce se mi je skrčilo. Obšlo me je težko mikanje. Izgubil sem tovariša, s katerim sva izvršila nešteto raznih akcij. Bil je tovarš, kakršnih sem malo srečal v življenju. Sedaj sem sam; popolnoma sam v skoraj brezupnem položaju. Da si vzamem življenje, prej kakor padem v roke tem ogabnim italijanskim hlapcem? Ne!

Vse sem naenkrat odvrnil od sebe in zgrabil se eno »sifonario« in jo poslal v odlični pozdrav belcem. Takoj za tem sem izstrelil še nekaj nabojev s puško. Tudi pri njih je nastala panika in strah. V hipu ko sem streljal s puško na sovražnika, sem zagledal, da jih nekaj beži po njivah. To sem izkoristil, skočil na noge in se pognal z vso močjo proti gozdu. Kako sem dospel do gozda, da me niso zadeli, še danes ne vem in ne razumem, saj so užigali po meni in me klicali po imenu, naj se udam.

Ko sem prišel do gozda mi je odleglo. Skrbno sem pogledal, da ni morda tudi tu kakšna nevarnost. Obrnil sem se, izstrelil še nekaj nabojev proti belim in nadaljeval pot po gozdu. Oblival me je znoj po vsem telesu. Bil sem močno utrujen, noge so se mi tresle in občutil sem, da me ne morejo več nositi. Videl sem, da je nevarnost za menoj in se usedel, da bi se odpočil in nabral novih moči za pot. Ko sem počival, sem razmišljal o tovariših. Vedel sem, da so vsi šli skozi vas za menoj.

Sedaj sem vedel le, kaj je s tovarišem Miklavžem, toda kaj je z Gansterjem, Jakopi-

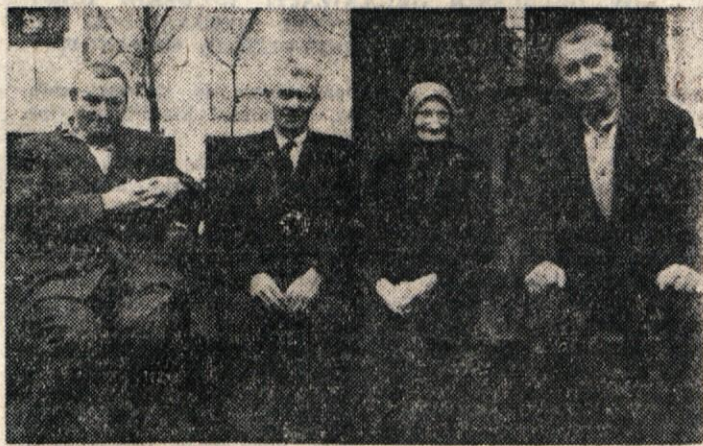
nom in Kolencem? Vse to je ostalo še vedno nejasno. Po krajšem počitku sem nadaljeval pot proti Tihoboju. Ne spominjam se, če mi je bila še katera pot v partizanih tako težka in dolgačasna kot ta, po te težki izgubi.

Prišel sem v Tihoboj. Oglašil sem se doma. Mamu sem našel ravno v kuhinji pri kuhanju večerje. Prestrašeno me je pogledala ter vprašala: »Kako to, da si se tako hitro vrnil?« Povedal sem, kaj se je zgodilo. Tudi zanj je bila to težka izguba, saj je bil Miklavž pri nas ko doma. Čez nekaj časa je prišel še Ganster, to je Kristof Stane, ki se je tudi prebil iz obročja. Ta je povedal, da so ujeli žive Jakopina in Kolenca, ter ju odpeljali v Trebnje. Prav tako so tudi Miklavža naložili na nekakšen kmečki voz in ga odpeljali. Zvedeli smo naslednjega dne, da so Miklavža razkazovali pred sodniško zgradbo v Trebnjem, Jakopina in Kolenca pa vodili bosa in samo v spodnjih hlačah po Trebnjem ter jih čez dva dni ustrelili za obzidjem trebanjskega pokopališča.

Tako sva se samo dva prebila iz sovražnega obročja. Podpiskovnik Vid JERIC

Točkovanje stanovanj v Vidmu-Krškem

Priprave za točkovanje stanovanj v občini Vidmu-Krško so v polnem teku. Določeni so že 14 okolišev in 14 popisovalcev ter 3 kontrolorji, ki bodo to delo opravili. Do 1. januarja bodo v centru zajeli okrog 1.500 stanovanj, medtem ko bodo ostala stanovanja ocenili takoj po novem letu. Ljudski odbor že pripravlja predpise. Predvideva, da bo amortizacijska doba trajala 100 let. Vrednost točke bo znašala 450 dinarjev. Če bodo uveljavili končni dodatek, se ni jasno in bodo o tem še razpravljali. Po novem točkovnem sistemu, ki ga bo ljudski odbor sprejel 19. decembra in bo stopil v veljavo 1. januarjem 1960, bo stalo najboljšo stanovanje do 6.000 dinarjev.

Devetdesetletnico je pred kratkim praznovala Krošljeva mama iz Dečnih sel pri Artičah. Na sliki jo vidimo čisto in zdravo med sinovi. Vsi Artičani in drugi prijatelji ter znanci, predvsem pa člani Zveze borcev, želimo naši mami še mnogo srečnih in zdravih let!

Ob Savi navzdol

Brežice — Bizeljsko

Predavanje o dolini Krke je bilo 8. decembra v Prosvetnem domu v Brežicah. Predaval je prof. Boris Kambič. Obdelal je zgodovinski razvoj in življenje ljudi ter lepote doline Krke od izvira do Kostanjevice. Dvorana je bila nabito polna, saj se je zbralo blizu 550 ljudi. Predavanje so spremljali z barvnimi skopijskimi slikami. To je bilo že drugo predavanje, ki ga je priredila Ljudska univerza v okviru letošnje sezone.

● Prodajalne v novem bloku
JLA v Brežicah bodo pričeli urejati še ta mesec. Blok stoji v novem delu Brežic. V njem bodo uredili prodajalne za mleko in kruh, za meso ter specializirano trgovino. Se en lokal v stavbi bo ostal na razpolago za uslužbenostno obrt. Z novimi prodajalnami bo ustrezno preoblikovan novega dela Brežice, kjer živi približno 1000 ljudi.

● "Petrol" gradi v Brežicah
Novo sodobno bencinsko črpalno, Dela se bližajo zaključku. Črpalnica je bila že res močno potrebna, občina pa tam, kjer jo gradijo, hkrati ureja kanalizacijo. Posebno veselje bodo urejene kanalizacije pri Prevozu Brežice in prebivalci Črnca, ker jim je onesnažena voda doslej zatirala dohod h

garaži in hišam ter povzročila strašno blato.

● Občinski ljudski odbor Brežice je najel posojilo v znesku 25 milijonov dinarjev iz občinskega kreditnega sklada. Denar bodo potrebovali za gradnjo 9-stanovanjskega bloka.

● Na Bizeljskem so ustanovili novo obrtno podjetje "Kovina". Ljudski odbor Brežice je ustanovitev na zadnji seji potrdil. Novo podjetje je nastalo z združitvijo zasebne kovarske in kleparske delavnice. Pet ljudi, zaposlenih v novem podjetju, bo skrbelo za uslužbenostno obrt. S tem bo ustrezno velikim potrebam po kovarskih in kleparskih uslugah na Bizeljskem. Dela je dovolj, saj imajo že za 10 milijonov dinarjev sklenjenih pogodb.

● Tovarna pohištva Brežice je najela posojilo za dograditev prostorov svojega žagarskega obrata. Ljudski odbor Brežice je izdal jamstvo za 9.330.000 din.

● Kmetijski zadrugi Bizeljsko in Cerklje ter KP Rdeča zvezda so kupili vsak po en traktor znamke Ferguson s priklopljuki. Kmetijsko posestvo Rdeča zvezda je razen tega najelo še posojilo za obnovo 4 ha vinogradov.

● KUD Staniko Černelc Brežice je uprizorilo sodobno odsko delo "Dobrodošla miss Agata". Igro je režiral prof. Bogomir Javornik. Pri premieri je bila dvorana Prosvetnega doma v Brežicah tako polna kot že zlepa ne. Prebivalci Brežice zato nestrpnijo pričakujejo ponovitve igre.

● Republiško društvo inženirjev in tehnikov je imelo 5. decembra v Brežicah redni letni občni zbor.

● Otvoritev Ekonomske srednje šole je bila 9. decembra v Brežicah, naslednji dan pa je šola pričela z rednim poukom. Šola obiskuje 72 odraslih ljudi, ki delajo v raznih gospodarskih organizacijah, zavodih in ustanovah. Za pouk uporabljajo prostore breziške gimnazije. Predavajo profesorji z gimnazije ter vajenske šole in nekaj strokovnjakov iz gospodarskih organizacij.

● Pouk v V. in VI. razredu šole za odrasle v Brežicah se je pričel 10. oktobra. Razvija se zelo lepo, slušateljev je kar 60. Učijo predmetni učitelji in profesorji z osemletke. 14. decembra se je pričel pouk tudi v drugem semestru, to je v VII. in VIII. razredu, kjer je 32 slušateljev.

● Tudi na Bizeljskem deluje večerna šola za odrasle. Pričeli so s poukom v V. in VI. razredu. Prav tako je tudi v Cerkljah, kjer delujejo že V., VI., VII. in VIII. razred.

● Marksistični krožek na gimnaziji v Brežicah deluje od začetka novembra. Dijaške seznanja z raznimi vprašanji s področja marksističnih ved in zgodovine delavskega gibanja.

Iz rudarskega Krmeljca

Tečaj za pomožne kopače se je pričel v rudniku Krmeljca 13. decembra. Obiskuje ga 50 rudarjev. Predviden ima še tečaj za kopače, za strelne mojstre in za visokokvalificirane rudniške delavce. Tudi tečaj za strojnike in kurjače se je pričel pred nedavnim in še traja. Obiskuje ga 10 rudarjev. V Krmelju torej lepo skrbijo za strokovno usposabljanje rudarjev.

Krmeljska Svoboda pripravila igro Oliver Twist. Upajo, da bo prva uprizoritev na Silvestrovo. Letos so uprizorili še igro Ljubezen treh kraljev in gostovali z njo na Senovem, v Sevnici in v Mokronogu.

Godbo na pihala je ustanovil Rudnik rjavega premoga Krmelj. Nova godba je že nastopila na raznih proslavah in akademijah. Potrebujemo še nekaj novih mladih godbenikov, da bi poživeli svoje vrste. Vsi, ki v godbi sodelujejo, težko čakajo novih uniform in instrumentov. Na raznih družabnih prireditvah razveseljuje rudarje rudniški kvintet, ki je bil prvi začetek rudniške godbe.

Številne prireditve so se izvršile letos v Krmelju. Letošnje leto je bilo bogato v tem pogledu, saj so bile prireditve vsako nedeljo. Gostovali so bratje Aveniki, dvakrat Veseli Kranjci, Mariborski kvintet, Celjski kvintet, senovska godba na pihala je priredila samostojen koncert, gostovala pa je tudi dramska skupina iz Vidma-Krškega. Krmeljski rudarji so zelo vneti za glasbo in petje. Prav bi bilo torej, da bi zdaj, ko imajo godbo na pihala, ustanovili še svoj pevski zbor.

Tudi na šport v Krmelju niso pozabili. Posebno pridni so šahisti, kegljači in rokometarji. Šahisti so letos sodelovali na dveh turnirjih, kegljači pa v Zagrebu in v Novem mestu. Rokometarji so pričeli šele letos in so se kljub temu udeležili tekmovanja za prvenstvo v okviru Dolenjske rokometne podzveze.

Senovške novice

Veseli večer z bogatim spredom domačin in tujih satir in puščic je priredila 29. novembra Svoboda Senovo. Marsikateri puščica je padla na račun blatne senovške ceste...

Večerna politična šola na Senovu deluje že mesec dni. Predavanja poslušajo 21 slušateljev s Senovega.

Klubske prostore namerava urediti senovska Svoboda. V klubski sobi bi ljudje lahko brali časopise, revije in knjige iz knjižnice, ki je močno na tesnem. Tam bi lahko bila tudi razna predavanja in razgovori o sodobnih vprašanjih. Primerne prostore bo sicer težko najti, toda vprašanje je vsaj delno rešeno, ker bo uprava rudnika prepustila v ta namen en prostor. Za opremo bo morala poskrbeti Svoboda, ki računa na pomoč gospodarskih organizacij, obrtnih delavnic ter občine. Senovčani, predvsem rudarji, bodo tako prišli do knjižnice, kjer se bodo lahko dišečno razvedrili.

Delavska univerza je pričela s poukom v okviru šole za odrasle. Sedaj je pouk še v V. in VI. razredu, kjer je kar 50 slušateljev, tako da so jih morali razdeliti v dve paraleli. Pouk v VII. in VIII. razredu bi se že pričel, pa le še premalo prijav.

Trgovska podjetja Preskrba

je pred dvema mesecema prevzelo na Senovem poslovalnico, ki jo je imelo tam trgovsko podjetje Krka. Po novem letu bodo odprli novo zelenjavno trgovino, ker zelenjave na Senovu primanjkuje. Poslovalnica št. 1 na Senovu je dobila nov inventar in se uvrstila med sodobno opremljene lokale. V podjetju so trgovski uslužbenici nagrajevani po učinku. Vse poslovalnice imajo določene pisanje promet, ki jih morajo izpolniti. Odstotek izpolnitve mesečnega plana prometa predstavlja odstotek izplačanega plačila po tarifnem pravilniku.

11 bolniških ležišč je dovolj pred kratkim senovski Zdravstveni dom. Potrebe so narekale, vaje majhnih ustanov, ki bi lahko zdravila lažje primere bolezni, kjer ni potreben kirurški poseg, in omogočila opazovanje bolnih. S prizadevanjem zdravstvenega kadra in z razumevanjem rudnika že deluje v stavbi Zdravstvenega doma tak oddelek. Če se bo poskus posrečil, bodo številni ležišči povečali na 15. Potrebne prostore so dobili tako, da se je zdravnik preselil iz Zdravstvenega doma v novo stanovanje, nato pa so dosedanje razmestitve preuredili. Hrana za bolnike dobivajo iz rudniške restavracije. V okviru Zdravstvenega doma deluje tudi na novo urejeni

dispanzer za žene. Največja pridobitev pa je posebna ordinacija za rudarje, ki omogoča, da zdravnik lahko posebej spremlja stalež rudarjev in njihovo zdravstveno stanje. Za bolnike, ki se zdravijo v hospitalnem oddelku Zdravstvenega doma, je lepo urejena dnevna soba, kjer imajo na razpolago radio in dnevno časopisje.

Nova tovarna na Gmajni

● Rudniki nekovinskih rudnin Kremen pripravljajo programe za novo tovarno ravnega stekla in tovarno kremenčevih izdelkov in betonskih elementov "Siporeks", ki so zelo iskani v gradbeništvu. To je tako rekoč gradbeni material bodočnosti, ki bo iz leta v leto bolj v veljavi.

● Geološke raziskave so pokazale, da je največ kremenčevega peska, ki se bo uporabljal kot surovina v okolici Rake in Smednika. Zato je že predvidena lokacija za tovarno kremenčevih izdelkov in betonskih elementov "Siporeks" na Gmajni. V zvezi s tem je bila 10. decembra določena širša lokacija za novo tovarno. Tovarno ravnega stekla bodo gradili v Novem mestu ali v Črnomlju.

● Z dograditvijo nove tovarne na Smedniku bo njena okolica mnogo pridobila, kajti znano je, da je na tem področju še precej nezaposlene delovne sile. Z razvojem tovarne se bo v tej okolici razvijala tudi napredna miselnost in napredno kmetijstvo, ki je za ta kraj vsekar velikega pomena.

M.

Sinu, bratu, fantu ali možu, ki je pri vojakih, lahko pripravi pristoje novoletno presenečenje: naroči mu DOLENJSKI LIST, ki mu bo vsak teden prinašal vse novice iz domačih krajev!

Investicije v Vidmu Kršem

Na občinskem ljudskem odboru Vidmu-Krško že sedaj razpravljajo o proračunu in družbenem planu za leto 1960. Potrebe narekujejo, da bodo proračun dvignili, hkrati bo pa treba dvigniti tudi proizvodnjo.

Pokazale so se potrebe, ki jih v občinskem merilu ne bodo mogli v celoti rešiti. V papirni konfekciji sedanjih prostorih niso primeri. — Prav tako so slabi tudi delovni pogoji. Zato pripravljajo že nove prostore, katere nameravajo do občinskega praznika prihodnje leto urediti in s tem izboljšati tudi delovne pogoje. Vzporedno bodo povečali še proizvodnjo in zaposlili večje število žena. Sedanja bruto proizvodnja — 100 milijonov dinarjev letno — bo do povečala na 600 milijonov dinarjev. Gradbeni dela za nove prostore bodo stala 40 milijonov dinarjev. Podjetje bo prispevalo preko dve tretjini stroškov, eno tretjino pa bodo krili iz občinskega investicijskega sklada. Podjetje je naročilo tudi za 19 milijonov dinarjev opreme, ki jo bodo nabavili delno v letu 1960, delno pa v letu 1961. S pomočjo novega strojnega parka bodo izdelovali raznovrstno papirno konfekcijo, ki jo na trgu primanjkuje.

Investicijski program za raz-

širitev Kovinarske zadruge predvideva 70 do 80 milijonov dinarjev. Dokončati nameravajo delovno halo, obdelovalnice in urediti sanitarije. Potem se bo stalež zaposlenih povečal na 300 ljudi. Proizvodnja pa se bo dvignila od dosedanjih 350 milijonov dinarjev na milijardo dinarjev. Ker zajema proizvodnja tega podjetja širše področje, je občinski ljudski odbor mnenja, da bi naj dobili investicije izven, medtem ko bi občina dala polog in, v kolikor ne bi imelo podjetje sredstev za lastno udeležbo, bi prisločila na pomoč občina.

Videmski pionirji — le tako naprej!

Poročali smo že, da so pionirji osnovne šole na Vidmu zelo lepo počastili dan republike. Zdaj, ko imajo svojo zastavo, so še bolj ponosni na članstvo v pionirski organizaciji. Pionirski odred Karel Deželič-Kajuh na Vidmu ima široko področje dela. S pomočjo Društva prijateljev mladine lepo razvija razne tehnične krožke. Pionirji in pionirke se ukvarjajo z lepenkarstvom, obdelujejo les, pripravljajo igre in ročno delo, pojejo, šaharčajo in se radi igrajo. Dobro poznajo tudi prometne znake, saj vedo,

da mora biti pravi pionir na cesti discipliniran. Že zdaj se pripravljajo tudi na razstavo ob zaključku šolskega leta. Ze na proslavi za dan republike pa smo videli njihove sposobne in pridne pevce, igralce, recitatorje in druge.

M.

V vsako hišo Spodnjega Posavja, Bele krajine in Dolenjske: DOLENJSKI LIST!

V Koprivnici smo zvedeli

Pošta Koprivnica pri Senovem ima zelo majhen poslovni prostor. V njem je težko poslovali zlasti, kadar se zganetjo vnanji po šolskem pouku otroci, ki dvigajo častnike in pisemske pošiljke. Prihodnje leto se bo pošta selila v novo stavbo, ki jo gradi občina Senovo. V njej bodo stanovanja za učitelje, pošta ter nov gostinski lokal.

Prosvetno društvo Anton Aškerc

Tole gradijo: nova stanovanja za prosvetne delavce, lokal za pošto in za gostilno; sredstva daje OBLO Senovo

priljubljen igra Ploha. Igro režira učiteljica Malka Zvarjeva. Prva uprizoritev bo na Silvestrovo, ko se bodo Koprivničani na družabnih prireditvah, poslovihi od leta 1959.

Prosvetna dvorana, zdravstvena postaja in vodovod so naše želje, bodo odgovorili Koprivničani, če jih vprašate, česa si najbolj želijo. V Koprivnici je kulturnoprosvetno delo po zaslugi učiteljev in domačinov zelo razgibano. Vse

prireditve so zdaj v šoli, ki je kar univerzalna ustanova, saj v njej cepijo tudi otroke, kadar pridejo na Koprivnico zdravstveni delavci. Prebivalci so zelo zadovoljni, ker je občina pričela graditi stavbo, ki smo jo omenili zgoraj. Upajo, da bo občina že prihodnje leto uredila njihove želje ter k novi stavbi dozdala prizidek, kjer bi bila prosvetna dvorana in zdravstvena postaja.

Električni tok je v koprivniškem okolišču zelo slab. Transformatorska postaja je preobremenjena. Zvečer je radio komaj slišati. Zato si prebivalci želijo tudi novo transformatorsko postajo. Pripravljali so krepko prisločiti na pomoč s prostovoljnimi delom in z vožnjami, saj bo to njim samim v prid.

Tamburaški zbor nameravajo ustanoviti v Koprivnici. Prosvetno društvo Anton Aškerc je že kupilo 7 tambur. Ker je godal premalo, bodo vabili mladinci v dveh izmenah. Imajo tudi 35-članski pevski zbor, ki je Koprivničane in okoliške prebivalce že mnogokrat razveselil z lepim petjem. Pevovalca Avgust Buh bo odšel na tečaj, da bo lahko vabil tudi tamburaški zbor.

Koprivniška mladina težko pogreša prostor, kjer bi se lahko nemoteno zbirala na sestankih. Zelo si želijo imeti svojo mladinsko sobo. Nestrpnijo čakajo, kdaj bo zgrajen prizidek k stavbi, ki jo gradi občina, ker bi bila tam prosvetna dvorana, ki bi v začetku mnogo zalegla.

Dvoje prirodno-poučnih predavanj bo v zimskem času pripravilo prosvetno društvo Koprivnica. Prebivalci se predvajati radi udeležujejo in pazljivo poslušajo.

Solske otroke izkoriščajo za težka dela nekateri posamezniki v koprivniškem šolskem okolišču in otrok ne pošiljajo k pouku. Največ takih je v Mrčinih selih, na Gorjanah in na Vojskem. Solski odbor in učiteljsko želijo, da bi občina prijavila takšnih primerov hitreje reševanja in krivce tudi strogo kaznovala.

Osemletka je na Koprivnici predvidena od leta 1962. Ker sedanjí šolski prostori že sedaj komaj zadostujejo, je treba takoj misliti na dozdajvo šolske stavbe ali pa na odkup grajske pristave, ki bi bila z manjšimi preureditvami zelo uporabna za šolo.

Naokrog po sevniški občini

● V Telčah nad Trzinom dokončujejo zadnja dela na zadrugi stavbi. V njej bo sušilnica, trgovski lokal in skladišča. V tem objektu nameravajo imeti središče tržiske zadruge za ta predel.

● V Trzinu obiskuje večerno šolo 16 slušateljev. Bilo jih je že 18, pa sta dva zbolela. Za počitnice pripravljajo 14-dnevni kuharski tečaj za kmečke dekleta. Pričakujejo veliko udeležbo. V teku pa je že tečaj Rdečega križa, ki ga obiskuje 11 deklet in ga vodi tovarišica Ostrovsnikova. Razen teh šol imajo v Trzinu tudi tečaj za mopediste, ki ga tedensko obiskuje 30 tečajnikov.

● Regulacija Mirne vidno napreduje. Delavci so že na poti proti Trzinu, v Pijavcih pa dokončujejo zaključna dela. Ko bo regulacija končana, bo nevarnost poplav na obeh bregovih znatno manjša, pa tudi vse področje travnikov in njiv se bo znatno izboljšalo.

● V Sentjanžu je bil pretekli teden razširjen posvet pri KZ in šoli. Posveta so se udeležili predstavniki OLO, OBLO, Okrajne zadruške zveze in Kmetijske banke. Pregledali so možnosti za nadaljnji razvoj te zadruge in se pogovorili o večjih investicijah, ki jih ima zadruga v planu za prihodnje leto. Pregledali so tudi možnosti finansiranja nadaljnje izgradnje šole in se na lastne oči prepričali o nemogočih razmerah, v katerih je sedaj pouk. Sentjanški otroci si verjetno zelo želijo letošnjih zimskih počitnic, saj bodo po njih naselili dva razreda v novi šoli, ki bosta do takrat gotova. Ostale razrede pa nameravajo dokončati v prihodnjem letu, saj so na posvetu slišali, da bodo sredstva za šolo na razpo-

lago. Razpravljali so še o manjših melioracijah zemljišč, ki jih ima KZ, in sklenili, da bodo podrobno proučili vire finansiranja za ta dela. Tudi o dovršitvi zdravstvenega doma v Krmelju je bilo izrečeno več besed in kaže, da bi ob podpori okrajnega zavoda lahko tudi ta objekt izročili namenu, saj je 70 % del že izvršenih.

● Osnovna organizacija Zveze komunistov v Loki je razpravljala tudi o razširitvi svojih vrst. Sklenili so, da bodo temu vprašanju v bodoče posvetili več pozornosti in že na tem sestanku so načeli razpravo o 4 mladih članih SZDL, ki jih bodo sprejeli v ZK.

● Ko je pred kratkim zasvetila luč iz novega transformatorja na Razborju, so vsi prebivalci ugotovili, da sveti znatno lepše in močnejše. Za postavitev te postaje so domačini prispevali izkope, drogeve ter sploh opravili večino težkih del. Znatno boljša luč je s tem transformatorjem prišla predvsem v vasi Razbor, Lisce in Polje, veseli pa so je tudi v planinskem domu na Lisci.

● Tudi zbor volivcev v Loki je razpravljal o podobni zadevi. Postavili so pripravljali odbor za izboljšavo električnega omrežja, v zapisniku tega zbora pa beremo, da so izvoljenemu odboru prisotni »z velikim navdušenjem izglasovali zaupnico«. Tudi mi jim želimo, da bi jim zastavljeno delo čimbolj uspelo.

● Člani SZDL na Bregu so te dni posuli led ceste Breg—Okroglice. Del sredstev za to delo je prispevala KZ Loka, in sicer kar lep znesek 40.000 dinarjev.

● Na Studencu pripravila igralska skupina pod vodstvom tovariša Klenovška Molierjevo "Scapinove zvijače". V večerji šoli je vpisanih 11 slušateljev, od tega 2 delavca in 9 kmečkih ljudi. Imajo samo II. tečaj in delo v redu in lepo poteka. Med najboljšimi aktivci LMS v sevniški občini je brez dvoma Klenovški. Vodi ga kmečki sin, Rudi Metelko, duša aktivna pa je tovarišica Dragica Volčanšek, učiteljica. Značilno za ta aktiv je, da ima redno 14-dnevno sestanke in tudi redno plesno šolo. Pomagajo mu prav vsi učitelji v Studencu. V šoli so tudi že ustanovili v 7. in 8. razredu aktiv mladih, kjer jih pripravljajo za sprejem v mladinsko organizacijo.

● Cesta Impoljca—Zavratec je gotova. S to cesto se je središče občine približalo Zavratcu na celih 7 kilometrov. Cesta je solidna, z lepim enakomernim vzponom in široka 4 metre. Prejšnja stara je bila praktično neuporabna. Zgradilo jo je v kratkem času GPZ »Zasavje« iz Sevnice.

● Solska zadruga na Studencu je lani posadila nov sadovnjak z 39 različnimi drevesi. Nasad lepo uspeva in imajo otroci z njim veliko skrbi in tudi veselja. Otroci kooperantov, ki so člani šolske zadruge, so med letom delali poskuse tudi doma na posevstih. Tovariš Klenovšek, upravitelj šole, pravi, da je najboljši med člani učencev 7. razreda, Cizerlov Tonček.

● In še ena uganika: ali veste, kateri kraj ima največje železniško postajo na svetu? Morda vas začudi, da je to na Dolenjskem, v Pijavcih. Postajo označujeta dve drogova s tablo, vse okoli, brez meja, pa je postaja.

Lepi uspehi mladine

V nedeljo 13. decembra je bila v Vidmu Krškem občinska konferenca LMS. Predsednica Ivica Znidaršič je v poročilu poudarila, da je glavna naloga mladinske organizacije vzbuditi v mladini željo po znanju in jo izobraževati na razne načine, predvsem preko Ljudske univerze.

O delu organizacije med obema konferencama je nato poročal tovariš Vogrinec. Mladina v občini Vidmu-Krško je zasedala letos v republiškem medobčinskem tekmovanju drugo mesto. Razgibali so športno udejstvo, vanje mladine, saj je bilo letos 35 športnih srečanj med aktivci in še finalno tekmovanje, ki ga je pripravil najboljši aktiv v Velikem Podlogu. Brigadnega večera, ki so ga priredili, se je udeležilo nad 100 brigadirjev in brigadirke. Ustanovili so 5 novih aktivov LMS s preko 180 člani in dosegli lepe uspehe tudi pri

»PREVOZOVI« načrti in uspehi

Podjetje Prevoz Brežice bo nabavilo en avtobus in 5 teških tovornih vozil vrste »avtovlake«, da bi izboljšalo avtobusni in tovorni promet na področju okraja Novo mesto in občine Brežice. Zelo bo prihodnje leto pričel veljati nov vozni red nameravajo uvesti nove avtobusne proge za izpolnitve zvez med Brežicami Novim mestom in Ljubljano. Pripravljajo dve novi progi: Novo mesto—Brežice, ena od teh bo šla še naprej v Ljubljano ter novo progo Brežice—Bregana Delavski svet je na seli 12 decembra sprejel sklep o graditvi nove zrsilne garaže na Črncu in ureditvi kanalizacije okoli nje.

Podjetje Prevoz namerava ustanoviti v Brežicah Turistični poto-

jateljev mladine, je na občinski konferenci izrekla mladini občine Vidmu-Krško priznanje za uspešno delo s pionirji. Na konferenci so izvolili nov občinski komite, Ivico Znidaršič pa sprejeli vanj kot častno članico.

valni urad, ker bo razširilo svojo dejavnost zaradi turističnih potreb tudi na področju turizma. Do konca oktobra je podjetje ustvarilo že 240 milijonov dinarjev prometa od planiranih 245 milijonov. Zdal so plan že presežili. Po obdobju vseh stroškov imajo 27 milijonov čistega dobička. Kolektiv bo od tega prejel le majhen del v obliki ene nadplacbe, preostanek pa so se odrekli v korist gradnje garaže in 5% lastništvne udeležbe podjetja pri posojilu, ki so ga najeli za nabavo novih vozil.

● OGLAS
● V DOLENJSKEM LISTU
● SIGUREN USPEHI

Vprašanje, ki terja odgovor

Starši šentjernejskega šolskega okoliša: »Naši otroci so v šoli življenjsko ogroženi!«

V šentjernejskem koncu je dolga leta ni bilo zbora volivcev, na katerem ne bi ljudje razpravljali o najnujnejši zadevi v šentjerneju. Odborniki bodo radi priznali, da postajajo taka vprašanja vedno bolj neprijetna, ker so utemeljive volivcev več kot prepričljive.

Šentjernejskega šolskega posloplja nima. Šola, ki je stala pred vojno, je izginila, zato so po vojni uredili nekaj zaslonih prostorov. Zupnišče in stara žandarmerijska postaja sta postali novi šoli. Nastalo je 7 učilnic, od katerih merijo največje 5 x 8 metrov. Od vsega začetka je bilo jasno, da je ta rešitev le zaslon, ker je pa z leti število otrok močno naraslo, tako stanje tudi zasloni več ne ustrezajo. Število učencev tako narašča, da niti dve novi učilnici Kmetijskega gospodarstva šole ne pomenijo olajšanja, temveč sta omogočili zgolj začetek rednega pouka.

V teh učilnicah se gnete vsak dan 600 osnovnošolskih učencev, 66 vajencev, 30 predšolskih otrok in 30 odraslih, ki obiskujejo pred nedavnim osnovano večerno šolo. Otroški vrtec je moral letos zaradi pomanjkanja prostora odkloniti nad 40 malčkov. Razredi so prenapolnjeni, saj se stiska po 45 učencev na prostoru s povprečno površino 38 m².

Šentjernejskega pa močno skrbi prehod obremenitev obeh stavb, ki nista grajeni v ta namen. Dejstvo je, da se tla v posloplju močno tresejo, da se

Minuli teden je bil v Mokronogu občni zbor SZDL, na katerem so se člani SZDL pogovarjali o dosedanjem delu vaškega odbora in sprejeli sklepe za nadaljnje delo. Mokronog je trenutno brez zdravilnika in veterinarja, pa je bilo okrog tega vprašanja največ razprav. Mnogo je bilo govora tudi o Kmetijski zadrugi in njenih planih v zvezi s kooperacijo. V veseljem smo ugotavljali, da so plani v precejšnji meri doseženi. Organizacija SZDL bo morala nuditi več pomoči KZ pri ureditvi načrtov. Občni zbor je izvolil nov 23-članski odbor, v katerem so za-

stopani vsi kraji območja organizacije. Dosedaj je imela ta organizacija preveliko območje in ni bila koš uspešnem delu. Zaradi tega je bila ustanovljena nova organizacija SZDL na Pušavi. Upamo, da bo novo vodstvo izvršilo naloge, ki so postavljene pred SZDL.

Mladinska organizacija v Mokronogu je svoje delo temeljito poživila. Z novim vodstvom organizacije so dosegli lepe uspehe v organizacijskem pogledu, pa tudi v izpolnjevanju načrtov. Na proslavi za 29. november so mladinci nastopili s samostojno enodejanko. Precej

no, medtem ko so Pristavčani in Gor. Mokropoljčani poslali le nekaj zastopnikov. Naše članice zanimajo vse, kar je novega, naprednega v kmetijstvu, le na razumljiv način jim je treba to razložiti. Več kmetov je tudi sklenilo pogodbe za pridelovanje v kooperaciji s KZ Šentjernej.

V nedeljo, 6. decembra, smo imeli volitve novega odbora. 97% vseh volilnih upravičencev se je volitev udeležilo. V odbor so bili izvoljeni: Rudi Pušenjak, Lojze Lužar, Jože Domavc, Slavko Kastelic, Anton Šuštaršič, Martin Andrejčič, Franc Penca, Jernej Dolinar in Milha Guštin. V nadzornem odboru so Franc Penca, Tončka Pušenjak in Anton Pavlin. V obeh odborih so zastopani kmetje, delavci in obrtniki. Na prvi seji odbora so novi odborniki sestavili načrt za delo v prihodnjem letu, ki obsega v glavnem popravila vseh vaških potočkov in gasilskega doma ter organizacijo predavanja v zimskem času. Gasilski dom je treba nujno popraviti in sobo,

Skoraj vsi vaščani smo naročeni na Dolenjski list, ki ga vsak četrtič težko čakamo. Večkrat beremo, kako živijo ljudje v drugih krajih in kako delajo njihove organizacije SZDL, zato bi tudi mi radi povedali nekaj o naši organizaciji.

Letos se je število članov povečalo za 39, kar kaže, da se naši ljudje vse bolj zanimajo za javno življenje. Pred nedavnim smo imeli predavanje o kmetičnem socialnem zavarovanju in kooperaciji. Predavatelj, tajnik občinskega odbora SZDL tov. Vitkovič, je našim članom razložil pomen in način obdelovanja zemlje v kooperaciji. Udeležba na predavanju je bila zelo dobra, zlasti iz Dolinega Mokrega polja, pa tudi Polhovčani so se udeležili polnoštevili.

Vlagamo vse naše sile in prizadevnost za kar najboljšo storilnost in visoko kakovost našega dela!

DRŽAVLJANI! — Stopajte v vrste Socialistične zveze in sodelujte v delu njenih organizacij!

Novomeška kronika

● V nedeljo, 13. decembra, so v novomeškem Domu JLA gostovali in zabavali prebivalci »Zadovoljni Kmetiči« iz Ljubljane s pevko Branko Sturgarjevo, Božom Grošljem in komikom Marjanom Marincom. Takih prireditelj si Novomeščani še želijo, treba pa jih je obvestiti prej, ne pa zadnji dan razobesiti plakate.

● Maturanti novomeške gimnazije bodo nočjo uprizorili Molièrovo komedijo Škafopne zvljake v režiji profesorja Marijana Dobovška. Ker ima novomeška gimnazija že vrsto let svoje dramske skupine, pričakujemo, da bo tudi takrat prireditelj uspešna.

● Društvo za napredek gospodinjstva v Novem mestu bo za Dedka Mraza razdelilo najboljše otrokom v občini obvek za okoli 80 tisoč din. Ker bodo letošnji otroci le kolektivno obdarovani, bo to darilo prav gotovo zelo dobrodošlo.

● V petek, 11. decembra so začeli v novomeški občini ocenjevati stanovanja. Občnina je razdeljena v 38 popisovalnih okolišev, v vsakem pa je po 80 do 100 stanovanj. Stanovanja popisuje 40 popisovalcev. V Novem mestu, Straži in Dolenjskih Toplicah bodo popisali vsa na jermeniška in lastniška stanovanja, v ostalih krajih občine pa zaenkrat samo najemniška, kasneje pa vsa. Popisujejo tudi podnajemniška stanovanja v zvezi z lastništvom, najemni pa v teh še ne bodo mogli izračunati, ker še ni izšla uredba o plačevanju najemnin v podnajemniških stanovanjih. Pri popisovanju so navzoči popisoval-

lec, najemniki in lastniki v okoliših pa tudi član niškega sveta. Za popisovalce pregledujejo stanovanja še kontrolorji, ki preverjajo pravilnost točkovanja ter urejajo še nesporazume, ki so morda nastali pri popisovanju oziroma nesporazume med lastniki stanovanj in najemniki. Kontrolorji so večinoma gradbeniki. Do danes je popisanih že okoli 600 stanovanj.

● Novo mesto porabi na prebivalca več vode kot New York Koliko? Kar 300 litrov na osebo. Novomeščani je sicer ne poplajo toliko, pa tudi za redno porabo je ne potrebujejo toliko. Kje je potem vzrok? Voda v vseh novomeških stanjih toče noč in dan — neke tude v kopalnicah in pri vodovodnih pipah! Hočemo nove kopalnice, nova stranišča, nove vodovodne črpalke, da bodo nastile »potrebe«, obstoječih pa ne znamo, ne moremo ali nočemo vzdrževati.

● Jaje je letos več kot druga leta, so povedale kmetice na trgu. Tudi cena je bila toliko, v ponedeljek 14. decembra, nekoliko nižja. Prodajali so jih po 22 do 24 dinarjev. Razen tega je bilo dobiti zelenjavno, solato, motovilce, kislo repo in zelje ter raznovrstne volnene izdelke.

● Gibanje prebivalstva: Rojstev in porok ni bilo. Umrli so: Gustav Murn, posestnik s Ceste Komandanta Staneta 8, star 86 let. Karel Premur, upokojenec iz Cankarjeve ulice 15, star 81 let in Vid Barle, upokojenec iz Adamičeve 12, star 71 let.

● Ponesrečil se je Gustav Murn, posestnik iz Novega mesta, ki je pri nakladanju načrta padel in si poškodoval glavo.

● ČLANI SZDL V NOVOOMEŠKI OBČINI! — V nedeljo zjutraj vsi na volitve novih vodstev svojih osnovnih organizacij!

zvala, vendar je kljub temu zaključek jasen: čimprej zgraditi novo šolo, ki bo ustrezala zahtevam reformiranega pouka. Povsem odveč je tudi omenjati, da sedanja šola nima telovadnice, da nima kabinetov in ostalih prostorov, ki k šoli spadajo. Tako bi lahko problem ne nízali še in še...

Dovolj je, če se zadovoljimo s preprosto ugotovitvijo, da je stanje nevarno. Ljudje se dobro zavedajo, da bo gradnja šole zahtevala velika sredstva, toda že nešteto krat so izjavili, da so pripravljeni pomagati pri gradnji. Upravitelstvo osnovne šole je že pred leti izvedlo an-

keto o prispevku, ki bi ga ljudje dali za gradnjo šole bodisi v leso, prevozih, denarju ali prostovoljnem delu. Vrednost te pomoči je po takratnih cenah znašala več milijonov din. To je brez dvoma dokaz živega zanimanja prebivalstva za novo šolo, pri tem pa ne smemo pozabiti, da je ta pripravljenost izraz resne zaskrbljenosti staršev za varnost svojih otrok.

Skraini čas je, da pretehtamo vse možnosti sredstev za gradnjo šole! Ni dvoma, da je to težak problem, gotovo pa je, da ga kljub vsej prizadevnosti šentjernejski sami ne bodo mogli rešiti.

mladine se je vključilo v pevski zbor Prosvetnega društva in v šahovski odsek. Imajo redne tedenske sestanke, ki so programsko kar na višini.

Krojaška delavnica v Mokronogu se dobro razvija. Odkar so pričeli s konfekcijskimi deli, se je število zaposlenih dvignilo na 22. Kakor kaže, ima podjetje vse možnosti, da se še razširi.

Prosvetno društvo je na novo organiziralo mešani pevski zbor, ki ima redne vaje ob torkih. Mladi zbor je že nastopil na proslavi 29. nov. Ker je sedaj sezona za vaje, vabi društvo vse, predvsem pa mlajše pevce, da se pridružijo zboru.

Društvo je pripravilo tudi redne oddaje televizije: prebivalstvo lahko gleda in poslušata televizijske oddaje ob ponedeljkih, sredo in sobotah. Pionirji prav pridno obiskujejo predstave ob sredo in sobotah. Društvo pripravlja program za silvestrovanje, v načrtu ima pa tudi večjo ljudsko igro.

Semč: za milijon dinarjev prostovoljnega dela!

Dvorano prosvetnega doma obnavljajo in hitijo, da bi bilo vse gotovo do Novega leta. S dela so opravili obrtniki iz Semč in okolice brezplačno. S prostovoljnimi deli so pomagali tudi prebivalci. Potrebni gradbeni material so nakupili s pomočjo kmetijske zadruge ter domačih podjetij. Vrednost prostovoljnih prispevkov in prostovoljnega dela presega 1 milijon dinarjev. Popolnoma so obnovili oder in galerijo, dvorano preplekali, vse opaze zamenjali z novimi in uredili tudi novo stopnišče na galerijo.

Skocjan pred prihodom Dedka Mraza

Za Dedka Mraza pripravljajo šolski otroci kratko igrico in nekaj recitacij. Darežljivega starčka bodo skušali kar najprijetneje sprejeti. Pravijo, da jih je obljubil obiskati in prinesiti tudi kakšno čarilo.

Igro Vdova Rošljinka pripravljajo domači igralci v Skocjanu. Ker so šole pričeli z bralnimi vajami, prva uprizoritev na brž ne bo letos, ampak januarja prihodnje leto. Igra bo pomenila prijetno spremembo v skocjanski puščobi, kjer je le blata preveč, vsega drugega pa pre malo, kot pravijo Skocjanci sami.

Le trije učitelji poučujejo na šoli v Skocjanu, čeprav bi jih moralo biti 9. Zato so ti trije sto odstotno zaposleni s šolskim sem.

Nekaj kratkih s Trebelnega

Sola za odrasle ni bila ustanovljena, ker je bilo premalo prijav. Okoliš je raztresen, vsa mladina pa spriti odhaja drugam za kruhom. Ali med timi, ki ostanejo doma, res ni takih, ki bi čutili potrebo po nadaljnjem izobraževju?

Pitališče za 30 leten namerava ustanoviti v Rojah Kmetijska zadruga Trebelno. Nekaj kmet, ki ima tam prostora hlev, ponuja vse posestvo v zakup. Hlev bi bilo mogoče z majhnimi stroški (največ 1 milijon dinarjev) preurediti v pitališče. Na posestvu bi lahko predelali zadostne količine krme, za 30 let, ki bi jih pitali.

Mladina pripravila igro Vozel. Pred enim mesecem so se mladinci kot poudarili na vasi spredstali, ker je sezona kmetških del že minila. Igro bodo uprizorili, če bodo le uspeli, za Novo leto.

Na roditeljske sestanke starši v roditeljskem šolskem okolišu hodijo zelo malo in kažejo premalo zanimanja. Le 12 staršev od 174 se je pred nedavnim udeležilo roditeljskega sestanka.

Se jim bo posvetilo?

Tam pri Pečah se stikajo meje treh občin. Senovške, brežiške in občine Šmarje pri Jelšah. Kmetje teh obmejnih vasi si želijo elektrike. Naši dve občini sta sprejeli sklen, da so kmetje oproščeni gozdne takse za tisti les, ki ga bodo prodali in z dobljenim denarjem kupili material, potreben za elektrifikacijo. Občina Šmarje pri Jelšah je obljubila, da bo na enak način rešila vprašanje gozdnih

Avtobusna čakalnica v Brežicah se je preselila v nov prostor. Pred meseci smo že poročali, da je podjetje Prevoz Brežice uredilo zasnovo čakalnice. V isti stavbi so odprli zdaj novo, večjo in lepo urejeno čakalnico, ki je namenjena predvsem šolskim otrokom, seveda pa tudi drugim potnikom. V Brežicah se vsak dan pripelje z avtobusi več kot 300 šolskih otrok. V čakalnici so tudi mize, da bodo šolski čakalci na avtobus, lahko pisali šolske naloge in se učili.

● OGLASUJTE
● V DOLENJSKEM
● LISTU!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Cetrtek, 17. decembra — Lazar Petek, 18. decembra — Rado. Sobota, 19. decembra — Urban. Nedelja, 20. decembra — Julij. Ponedeljek, 21. decembra — Tomaž. Torek, 22. decembra — Dan JLA. Sreda, 23. decembra — Viktorija. Cetrtek, 24. decembra — Eva. Petek, 25. decembra — Duško. Sobota, 26. decembra — Stefan. Nedelja, 27. decembra — Janez. Ponedeljek, 28. decembra — Živko.

KINO

BREŽICE: 18. in 20. XII. ameriški barvni film »HOLLYWOOD ALI PROPADE«. 20. do 21. XII. amer. barvni film »KRALJ IN JAZ«. — 22. in 23. XII. nemški film »NATALIJA«. 24. XII. ameriški barv. film »LOV NA PUMBO«. 25. XII. ameriški barvni film »VLAKI VOZILJO NA ZAHOD«. 26. XII. ameriški barvni film »POTEM NELLI ANGELI«. 27. do 28. XII. ameriški barvni film »NAJVEČJA PREDSTAVA SVETA«.

CRNOBELJ: 18. in 20. XII. amer. barvni film »KRMISKE ZGOBE«. 23. XII. japonski film »LJUBE TORPEDA«. 25. in 27. XII. amer. barvni film »ISKALCI«.

KOSTANJEVICA: 20. XII. angl. barvni film »RIHARD III«. 27. XII. ital. barvni film »HČI POLKA«.

NETLIKA: 18. in 20. XII. franc. barvni film »AVANTURE CASA NOVE«. 24. in 25. XII. poljski film »PETORICA IZ BARSE ULICE«. 26. in 27. XII. ameriški film »CLOVEK BREZ ZVEZDE«.

MOKRONOG: 18. in 20. XII. nem. film »NOC V BENETKAH«. 26. in 27. XII. ameriški film »PUSTOLOVŠČINA V BURMI«.

NOVO MESTO »KRKA«: 17. XII. ameriški barvni film »SIN ALI BABE«. Od 18. do 21. XII. amer. film »MOZ S TISOČ OBRAZI«. Od 22. do 24. XII. ameriški film »PLAMEN OPOLDNE«. Od 25. do 27. XII. jugosl.-ital. film »BELI SATAN«.

SEVNICA: 18. in 20. XII. ameriški film »NEŽNI AKORDI«. 26. in 27. XII. jugoslovansko-nemški film »DALMATINSKA SVATBA«.

SEMIC: 20. XII. ameriški film »INOZEMEC JE NAPOVEDAL«. 27. XII. jugoslovanski film »SAMO LJUBE«.

TREBNJE: 18. in 20. XII. nemški barvni film »KAPETAN IZ KENIJA«. 25. in 27. XII. amer. film »VZHOODNO — ZAHODNA STRAN«.

MAK OGLASI

PRODAM KOZOLEC — dvojni s šestimi okni. Naslov v upravi lista (1228-59).

PRODAM RABLJENO žensko kolo. Naslov v upravi lista (1227-59).

PRODAM DOBRO OHRANJENO spalnico iz treblega lesa. Naslov v upravi lista (1226-59).

PRODAM 2200 m² vinogradi z vinoko kletjo in vodnjakom na Malveru v Beli krajini. Naslov v upravi lista (1225-59).

PRODAM 420 kg težkega priznane bika plemenjaka. Naslov v upravi lista (1197-59).

SANSKO STANOVANJE IŠČE inteligentni fant v Novem mestu, orodjar, vedno zelo skromen. Sprejemam vsako ponudbo. Plačam dobro po dogovoru. Pisemne ponudbe pošiljate na upraviteljsko pisarno.

PO SPREJEMU PIONIRJEV LMS; sprejel jih je sekretar LMS; izročil jim je legitimacije in čestitil. Sledila je proslava, pri kateri so sodelovali pionirji in mladinci s primernimi deklaracijami in prizorčki. Pionirski pevski zbor je zapel nekaj narodnih in partizanskih pesmi.

Na predvečer praznika je bil v gasilskem domu zabavni koncert ekipe »Veseli Gorenci«. Polna dvorana je z zadovoljstvom sprejela program ter izvajalce nagradila z dolgotrajnim aplavzom. Takih in podobnih večerov bi bilo lahko več, pa bi se družabno življenje tudi v Gabru nekoliko razgibalo.

Madlina iz Vel. Gabra je postala bolj aktivna. Organizirala je mladinski kino, tako da je skoraj vsako nedeljo kino predstava. Povezali so se s šentvidom in od tam dobe aparaturo za ozki film.

Se na drugo plat udeleževanja mladina ni pozabila. Udarniško je popravila 1 km poti skozi Vel. Gaber, ki je popravila bila nujno potrebna. Pokazala je, kako se da s skupnimi močmi kaj koristnega napraviti. Obenem bo to spodbudilo drugim, da bodo s takim delom lahko nadaljevali.

Na dan republike je bil občan zbor krajevnih organizacij SZDL. Zboru je prisostvovalo zelo veliko članov, tako da je bila šolska soba popolnoma napolnjena. Tajnik tov. Zamlič je imel referat o dnevu republike. Iz poročila je bilo razvidno, da je organizacija bila do kaj delavna. Organizirala je in je bila pobudnik dela pri popraviljanju potočkov. Ponekod je bilo to delo zelo dobro opravljeno, drugje pa ga bo treba še nadaljevati in dokončati. Postajno poslopje je dograjeno in je le škoda, da ni moglo biti za praznik predano v uporabo.

Zaključna dela (instalacija elektrike, peči in pohištva) so v pristojnosti ZTP. Na zboru so člani zelo resno razpravljali o naprednejšem kmetovanju ter o sodelovanju s KZ. Zelo koristne napotke jim je dal upravitelj KZ Šentlovrenc.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

NOVO MESTO
V času od 7. do 14. decembra je bilo rojenih 3 dečkov in 6 deklic. Poročilo ni bilo.

Umrli so: Viljem Repovž, medicinski higienik iz Trebnjega, star 32 let. Ana Virant, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star 73 let. Anton Pele, otrok z Dobiškega gozda, Marjeta Zupič, gospodinja iz Zastave, stara 80 let.

Umrli so: Ignac Daušek, upokojenec iz Tuševskega doma, star

LJUDSKI LOV NA DOLENJSKEM

Vrše in rausele nastavlja ob bregu na pripravnih mestih. Ponekod imajo zanj izkopen posebne jarke, ki jih ob deževju zalije voda. Taka mesta se imenujejo vršišča. Za vabo pri tem lovu služi pšenica. Vrše in rausele obteže na vršiščih s kamenjem. V eno tako pripravijo se ujame do tri deset in več kilogramov rib.

Z mrežami so lovili pri graščinah in pa skupine ribičev (Kostanjevica).

Preostanejo nam še ti-le naši ribjega lova: lov s sakom, lov na stave in omamljanje rib z omotico. To zadnje je bil predvsem posel divjih lovcev, ribiških tatov. Omotico so skuhali med žganci, ki so jih natrosili v vodo. Ribe so bile od omotice v treh urah pijane, tako da so jih lahko z roko pobirali iz vode. Za majhne ribe je bil ta strup premočan in so poginile.

Ribe so cvrli in pekli, čislana pa je bila tudi ribja juha. Nekateri gostilne so bile znane prav po ribjih jedeh (Kozina v Zalogu, Štembur, Koklič in Polajnar v Novem mestu). Zene ribičev so nosile ribe v jerbasu na glavi prodajati po hišah. V mestu so imele stalne odjemalce — »konte«. Ob tržnih dneh so jih prodajale tudi na živilskem trgu. Veliko rib so pokupili gostilničarji. Stalni odjemalci rib ob petkih so bili samosta-

ni in duhovščina, v kolikor niso imeli lastne vode in svojih ribičev.

Ribiči na Krki so poznali preprosto konservacijo rib. Kadar je bil lov uspešen in niso mogli vseh rib prodati in pojesti, so položili vršo z ribami v Krko. Tam so ribe stale kakšnih štirinajst dni, vendar niso bile varne pred tatovi. Posebna priprava za shranjevanje rib v tekoči vodi je poltar: lesen zaboj z luknjami, skozi katere teče voda.

Predno jih je uničila kuga, so bile naše vode polne rakov. Najboljši raki so prebivali v Krki. Krški raki so sloveli čez pol-Evropo in so imeli častno mesto na cesarskih mizah. Valvašor je zabeležil o njih: »Med luskasto vojsko v Krki so poleg drugih slastnih in zlahkanih rib tudi najplemenitejši raki, ki so tako čudovito veliki, da meri pet takih rakov več kakor najdaljši človek. Lahko potrdim, da je pred kratkim na Dunaju v Avstriji odlična oseba visokega stanu pripovedovala o dolžini teh rakov in opazila, da se ji nekateri kavalirji na tihem smejejo, dala takoj iz Krke pripeljati na Dunaj z lastno pošto štafeto pet kuhanih rakov, pokazala jih je omenjeni družbi in dokazala, da ni noben moški meril po dolžini toliko, kolikor teh pet rakov.«

Sprva je bila »račja reč frej«, pripovedujejo kmetje v obkriških vaseh. Potem pa so ljudje tako vodo trkali, po travnikih in njivah škodo delali, da je prišla kazen za vse to — račja kuga.

Najuspešnejši je bil račji lov ob polni luni, ko cvete pšenica. Vendar so rake lovili vse leto, čeprav v mesecih, ki imajo R, baje niso tako dobri. Ko je cvetel račji lov v Krki, je prinašal lastnikom vode lepe dohodke, bajtarji in gosti pa tudi niso stradali okusne-

ga mesa. Po cele koše račjih škatal (oklepov) so znosili nazaj v Krko.

Načini račjega lova: pobiranje rakov z roko med kamenjem, lov na precep, lov z vršami, mrežami, saki, koši itd. Za vabo pri račjem lovu so palili meso in cvrli polže. Najbolj uspešen je bil nočni lov, pri katerem so svetili s šku-po — tako kot če so šli ribe bost. Mojštri račjega lova so bili cigani. Rake so za kratek čas konservirali tako, da so jih polagali med mlade ko-

Z razstave v Dolnjskem muzeju: priprave za poljški lov

VRABČEVA MODROST

Na okno stare jetnišnice je priletel vrabec, zagledal skozi zamreženo okno jetnika, in mu dejal:

»Kako čudovit dan imamo! Zakaj ne zažgoliš?«

»Veš, ne znam peti,« mu je odgovoril jetnik.

»Da ne znaš?« se je začudil vrabec. »I, zakaj so te pa potem zaprli v kletko?«

HUDA SKREB

Znani francoski komik Tristan Bernard je nekega dne strašno slabe volje šel po ulici. »Kaj pa je s teboj, da si tako nataknen?« ga je vprašal prijatelj.

»Ah, spomnil sem se, da bom nekega dne moral umreti, pa se nikakor ne morem domisliti, kaj naj rečem kot svoje poslednje besede.«

PRI GOSPODINJSKEM POUKU

Zvonka pride iz šole in pravi: »Veš mamica, danes smo učenci pri gospodinjskem pouku kuhali.«

»O, lepo,« pravi mama. »Ali pa lahko kaj pojest, kar tam skuhaš?«

»Če lahko? Saj moramo!« je obupano potožilo dekletce.

NASVET

»Moj mož je nekega dne odšel v trgovino kupit kozarec češnjene kompota. Toda ni se več vrnil domov. Izginil je. Od takrat je že štiri leta; kaj naj storim?«

»Hm, pa odprite kak drug kozarec kompota...«

KRALJEVE PRAVICE

Rajni norveški kralj Haakon VII. je imel zelo omejene pravice pri vladanju. Na neki seji kabineta mu je padel na tla robc. Nek minister je robec pobral in ga dal kralju. »Najlepša hvala,« je dejal kralj. »Vidite, to je edina stvar, v katero sploh smem vpletiti svoj nos.«

BRUCOVSKA

Novinec pride na predavanje šele sredi lekcije. Sede poleg starejšega študenta in ga čez nekaj minut vpraša:

»Koliko časa pa že predava?«

»Mislim, da 10 ali 15 let,« odvrne stara bajta.

»Če je tako, pa ostanem,« pravi bruc, »nekoč mora vendar nehati.«

»Ti, ali poznaš tega pesnika?«

»Seveda.«

»In kaj imaš za njegovo najboljšo delo?«

»Njegovo hči Katicol!«

Se koj vidi, kdo v tej družini hlače nosi...

PRED 22. DECEMBROM — DNEVOM JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE

Potuhnjeno devetnajst sto štirinštedeseto leto. Po cestah sopihajo motorizirane kolone. Straže z nataknenimi bajoneti.

September.

Neki koraki so zmotili jutranjo tišino vinograda nad vasjo. Samo za trenutek. Potem spet vse tiho.

Sonce para rahlo tkanino jutranje meglice. Zdi se, kakor da meglica hoče skriti navzočnost nekoga.

Spodaj na cesti odmev okovanih škofnjev. In bleščanje prvih jutranjih žarkov na ostrinah bajonetov.

Neslišni koraki in vinogradu so pustili za sabo že zadnje brajdo trt in se za hip ustavili ob stari, skorjasti oljki. Zdaj o preskočili znano kamenito ograjo...

Trkanje na okno, nekaj pošepe-tanih besed in pridružen krik matere, ki se ji je po treh letih vojskovanja vrnil sin.

Janko. Janko, komisar bataljona.

Dekleta so zavila po vodo k studentu zraven Velike škarpe,

ko sta oče in sin prižgala pred ogliščem prvi cigareti. Pred velikim kamnitim ognjiščem, kakor jih najdemo samo v Istri.

»Tako torej, prišel si!«

»Da. Nocoj odidem v Gorski kotar. Zato sem tukaj. Kdo ve, kdaj vas bom spet lahko videl...«

Očetova stara roka je za trenutek vzdrhtela. Nekajkrat je zasuskal med prsti cigareto, zvito iz ovojnega papirja. Mati, stoječa ob oknu, si je z robom obleke obri-sala koticke oči. Gledala je dol na cesto pa štela kamione in tanke in minute, s katerimi so oni podaljševali bivanje njenega Janka doma.

»Odšel boš danes, praviš?«

»Počakal bom, da poneha to mrgolenje po cesti.«

Očetova stara roka je za trenutek vzdrhtela. Nekajkrat je zasuskal med prsti cigareto, zvito iz ovojnega papirja. Mati, stoječa ob oknu, si je z robom obleke obri-sala koticke oči. Gledala je dol na cesto pa štela kamione in tanke in minute, s katerimi so oni podaljševali bivanje njenega Janka doma.

»Tistih petnajst vrst muškata si pa vendar obdelal.«

»Sem jih, res. Kako da si opaziš... Saj sam veš, da so mi ti-

Iluminacija na Rdečem trgu v Moskvi v čast 42. obletnice Oktobrske revolucije: start kozmične rakete.

Zanimivo

Najpreciznejšo uro na svetu so nedavno izdelali v Londonu. V 24 urah ne zakasni niti desetisot delček sekunde. V 25 letih bo ta ura zakasnila in prehitela le za 1 sekundo. Namenjena je za laboratorij avstralske poštne uprave.

1960 — svetovno leto duševnega zdravlja. Po mednarodnem svetovnem geofizikalnem letu bo leto 1960 posvečeno duševnemu zdravlju. V vseh deželah sveta bodo osnovane nacionalne sekcije, ki bodo organizirale delo v znanstvenih raziskavah pogojev za dobro duševno zdravje.

Postella šele na petem mestu — tako je pokazala anketa nekega dunajskega ženskega lista. Ta list je zakoncem zastavljal vprašanje, kateri predmet v gospodinjstvu se jim zdi najvažnejši. Prvo mesto je dobil hladilnik, slavna »zakonska postella« pa komaj peto.

Srce poganja uro. Tako ročno uro so pred nekaj leti naredili Švicarji. Če se ura nekaj časa pritiska na telo nad srcem, jo srčni utripi poženejo za 24 ur.

Nad pet sto mrtvih

Izvirno pismo o veliki nesreči v Franciji

Imeli smo 4 dni strašno de-ževje, nevihto, pravi uragan. Azurna obala ne bo tako hitro popravljena, ker je škoda na milijarde. Ladije in tudi veliko število avtomobilov je voda odplavila in potopila. Na sprhe-jališčih Nice, Cannesa in drugod je čez meter visoko peska. Morje je vdrl v restavracije in odneslo mize, stole. Železniška proga je razdrta na več krajih. Promet med Nice in Parizom je ustavljen. Veliko niš in vil je zdrselo s svojih terenov.

To noč smo doživeli še hujšo katastrofo. Jez v gorovju Este-relli se je zrušil zaradi velike množine vode. Na milijone ton vode se je razlilo nad 10 m vi-

soko po dolini. Med potjo je odnesla voda kmetije in turistične vile ter končno pridrla do obmorskega mesta Frejus, ki ni daleč od Cannesa. Kolodvor je zgnil. Zaenkrat so našli 60 mrtvih, ranjenih je na stotine ljudi, koliko jih je pa v morju zginilo, se še ne ve. Vojaštvo in številne organizacije rešujejo, kar se da. V naši vasi!

ni bilo hudega, te podstresa smo imeli mokra. Katastrofa se je zgodila pred polnočjo.

Tako je pisal Francoz, po rodu in duši pa dober Slovenec, svojemu prijatelju Ivanu Pirnatu iz Loke pri Črnomlju, ki nam je poslal gornje sporočilo.

Po zadnjih vesteh je izredna katastrofa v Frejusu terjala nad 500 smrtnih žrtev.

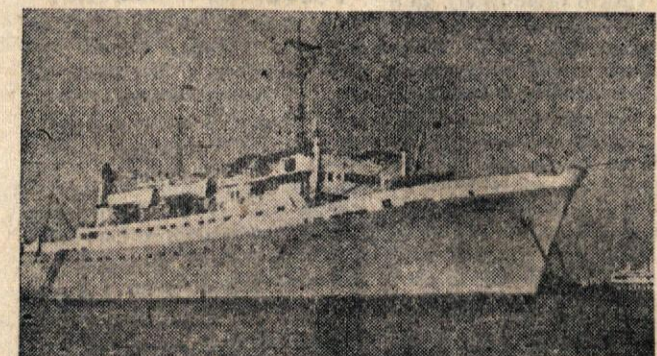
V San Diegu v ZDA imajo v živalskem vrtu ogromno želvo s Galapagosa, s katero imajo posebno veselje kratkohladni obiskovalci zverinjaka, kot kaže gornja slika. Po mnenju strokovnjakov je želva stara najmanj 250 let, lahko pa bo čakala vsaj še enkrat toliko.

V ZDA in SZ se na vso moč pripravljajo na izstrelitev človeka v vesolje. Za začetek preizkušajo vesoljske letalske naprave še na živalih. Na sliki vidite pravega preizkusnega konca v nekem sovjetskem raziskovalnem središču za vesoljske polete.

Pred kratkim je nenadoma ugasnil veliki up francoskega in svetovnega filma Gérard Philipe. Sredi najlepše dobe (36 let) ga je pobrala zahrbtna bolezen. Na sliki zgoraj ga vidimo, ko je še študiral v igral-skem kolegiju Stanislavskega.

Te dni je priplula iz Odese v Vladivostok nova sovjetska raziskovalna ladja. »A. I. VOJENKOV«, imenovana po ruskem raziskovalcu. Ladja je opremljena z najsodobnejšimi aparaturami in napravami za hidrometeorološko, oceanografsko, aerološko in drugo znanstveno službo. V 38 laboratorijih na ladji lahko hkrati dela nekaj desetih učenjakov. Ladja odhaja na dvomesečno raziskovanje globljin Tihiga oceana. Sovjetska zveza je ladjo izdelala in opremlila kot svoj doprinos geofizikalnemu letu.

Ves svet se je te dni zgrajal nad velikanskimi sleparijami okrog ameriške televizije. Točneje okrog njenega programa »Pusti ali podvoji«. Nekateri sodelujoči so namreč že vnaprej dobili odgovore na postavljena vprašanja in so zato seveda brez težav prisluzili ogromne denarje, ki so jih televizijske družbe dale reševalcem. Na gornji sliki je profesor Charles van Doren s Columbia univerze pred preiskovalno komisijo, kateri je priznal, da je videl vprašanje pred televizijsko predstavo za omenjeno rubriko. Razen nje pa so še številni drugi reševalci, ki so na ta način »zaslužili« težke milijone — zdaj jih bodo morali pa vrniti.

SLAVKO DOKL: S peti po Poljski

(Nadaljevanje)

POLJSKI ČLOVEK

Poljaki so zelo gostoljubni, najbolj pa seveda do prijateljev. Ljudje so skromni. Njihova zunanost dokazuje, da v trgovinah še ni najboljša izbira. Mi smo med njimi zelo izstopali. Najbolj so jim bili všeč naši čevlji.

Trgovine niso bogato založene. Povpraševanje je večje kot ponudba, zato pogosto vidiš vrste pred trgovinami. Promet na cestah ni tak kot pri nas ali v zahodnih mestih. Avtomobili domače izdelave prevladujejo, pa še teh ni veliko. Elegantnih vozil, ki so pri nas dokaj pogost pojav, na Poljskem skorajda ni.

Cene so precej visoke glede na delavčev zaslužek. Presene-tile so nas visoke cene zelenjave in sadja. Zelo draga je obutev. Pocen je voznjak in tramvajem. Tudi razni tehnični predmeti imajo še kar zmerne cene, vendar za marsikoga še vedno nedosegljive.

Preprost človek, pa najsi ga srečate kjerkoli, je zelo vljuden, toda ne samo do tujca, temveč tudi v medsebojnih odnosih. Povsod je srečati skromnost, ki je največja odlika Poljakov. Hrana je za naše razmere nenavadna. Imajo izdatne zajtrke, pri čemer se najbrž zgledujejo po Angležih. Vsak si ga seveda ne more privoščiti. Pri vsaki jedi je obvezen kompota. Pijanih ljudi nismo srečali mnogo. Najbrž zato, ker so alkoholne pijače, če izvajamo pivo, zelo drage. Vzrok pa je menda tudi v strogi policiji, ki pijance takoj spravi k pameti, če treba tudi z gumijevkami.

PRISRČNO SLOVO

Poljsko smo zapustili polni bogatih in najlepših vtisov, ki jih ni mogoče pozabiti. Težko smo se poslovili od ljudstva, ki goji do Jugoslavije tako velike simpatije. Na vsakem koraku so nam razkrivali svojo ljubezen. Povsod so videli v nas predstavnike narodov, ki so trdni in odločni v obrambi svoje svobode in neodvisnosti. Glas o Jugoslaviji je prodril do slehernega Poljaka.

Naše potovanje se je začelo in končalo s sprevidnico, le da nam je tista pri povratku povzročila precej nevednosti. Na poti skozi Češko nam ni povedala, da moramo prestopiti na »dunaj-čana«, zato smo se pomotoma odpeljali v Bratislavo. Seveda smo takoj opazili pomoto, vendar je bilo prepozno, da bi izstopili. Bali smo se posledic, vendar so bili železničarji zelo ljubeznivi do nas in so nam omogočili takojšnji povratek v Breclaw in od tam dalje na Dunaj.

Na poti iz Bratislave proti Breclawu smo se seznanili s češkim komunistom, ki nas je imenoval zahodnjake, prijatelje Nemcev in podobno. Revizionizem nam je dokazoval z ozkimi hlačami. Nič ni hotel slišati o naši narodnoosvobodilni borbi. Očital nam je, da smo med vojno čakali prekrizanih rok. Z njim se seveda nismo strinjali, pa tudi češkim sopotnikom je presedal.

— ooo —

Ko smo prestopili jugoslovansko mejo smo zapeli od veselja in radosti. Povsod je lepo, domo je najlepši! To človek najbolj občuti v tujini, daleč od doma. Lepo je v naši domovini biti mlad. Tako ni nikjer na svetu. Tu smo sami svoji gospodarji. V Jugoslaviji je mladina bližje cilju kot je bila kdajkoli kaka generacija. Tu ustvarjamo novo življenje, kjer človek človeku ni volk, temveč zares človek.

(Konec)

Gomila v vinogradu

si je nehala brisati solze. Oče in sin sta si krepko segla v roko.

Prav tik vinograda je korake zaustavil strel. Drugi, tretji, še eden. Neko srce se je skričilo v bolestnem krču. Nato vnovič tišina. Neznosna, grozljiva. Potem cel rafal. Rafal strojnice, kakor lajanje krvoločnega psa.

Zeleni listi trte so bili poškropljeni s krvjo. Z vročimi, rdečimi kapljami. Zraven taistih brajd, katerim je bila deška roka nalila življenjskih sokov, je sedaj ugasnilo življenje mladeniča. Nasilno in surovo. Pretrgano od sedemindvajset svinčenih bodic.

Skozi vas je spet začel odmevati topot škornjev, pomešan z grozo in jokom otrok

V vinogradu nad vasjo je oče našel svežo gomilo in vrgel nanjo zadnje prgišče prsti, ko je sonce, veliko in rdeče, zahajalo na temnomodrem »bzorju morja. Njegovi zadnji žarki so pozlatili partizanov grob.

Ivan Čehić